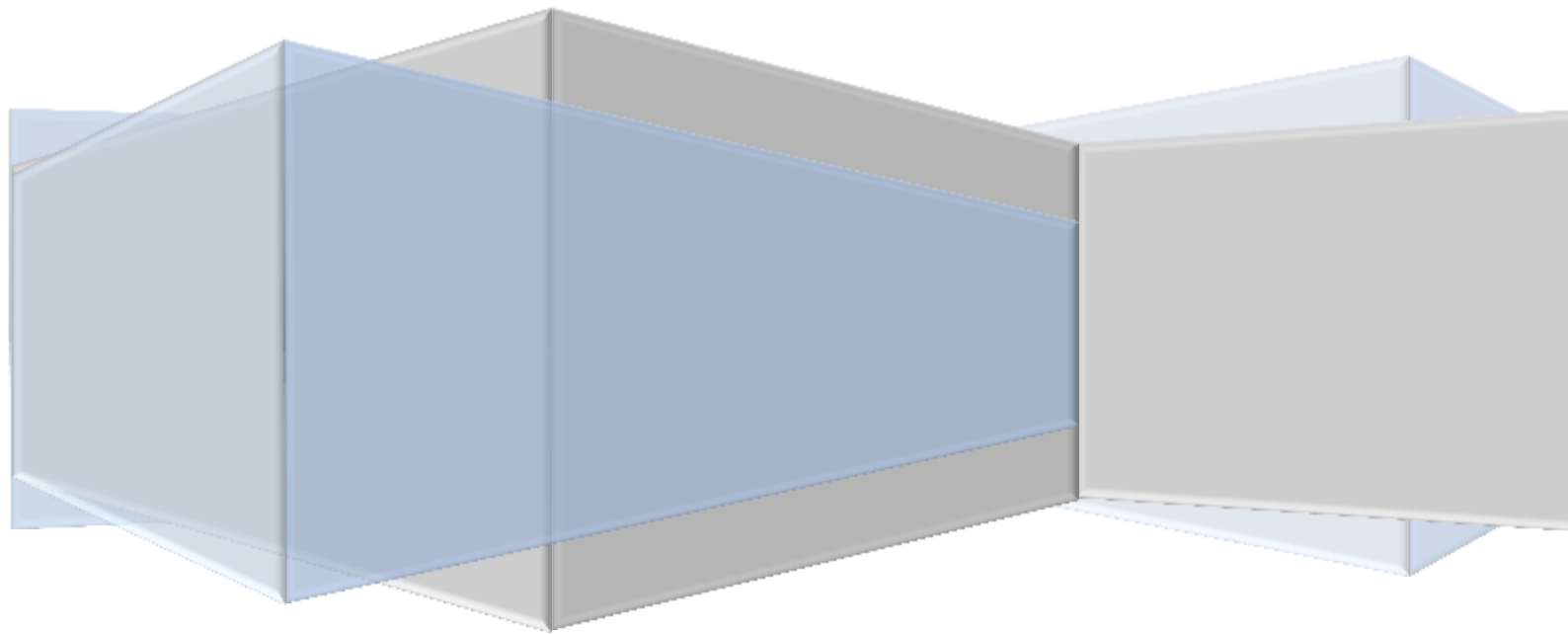

Mérés-értékelési lehetőségek az óvodában

Készítette: Bánné Mészáros Anikó, RPI 2016.

1.	Bevezetés	3
2.	Mérés értékelés az Óvodai nevelés alapprogramjában	3
3.	Elvárások a minősítési rendszerben	5
4.	DIFER az óvodában.....	9
4.1.	A mérés elmélete	9
4.2.	Mérési területek	10
4.3.	Fejlődési szakaszok	11
4.4.	Gyakorlati tudnivalók – általános iskolai mérések esetében	12
	A 2016/2017-es tanévben a mérés lebonyolítása.....	12
	Egyéb tudnivalók	12
4.5.	A vizsgálat menete.....	13
4.6.	Mérőeszközök.....	13
	A DIFER programcsomag tartalma	13
	Mintaoldalak a DIFER programcsomagból.....	16
5.	A DIFER számítógépes feldolgozása	20
5.1.	A program telepítése.....	20
	Azonosító adatok	21
5.2.	Adatrögzítés.....	23
	Mérési adatok menüpont.....	23
5.3.	Elemzés.....	37
	Grafikonok készítése	37
6.	Szociometria az óvodában	44
6.1.	Elvárások az indikátorokban.....	44
6.2.	A szociometriáról.....	44
6.3.	Szociometria az óvodában	46
7.	Építő jellegű értékelés az óvodában	54
7.1.	Elvárások az indikátorokban.....	54
7.2.	A Gordon-módszer.....	55
7.3.	Erőszakmentes kommunikáció	58
7.4.	Dicséret – ítélkezés (bírálat)	60
7.5.	Szeretetnyelvek az óvodai munkában	60
8.	Felhasznált irodalom.....	62

9. Ajánlott irodalom.....	62
---------------------------	----

1. Bevezetés

Felvetődött, hogy a Református Pedagógiai Intézet mérés-értékelés szakmai szolgáltatási területen az óvodapedagógusok munkájához is nyújtson szakmai segítséget. Ez az összefoglaló ezt a témát járja körbe.

Megvizsgáljuk, hogy az Óvodai nevelés alapprogramja e tárgyban milyen előírásokat tartalmaz. Elemezzük, hogy a pedagógusok minősítési rendszerében a mérés-értékelési feladatok hogyan jelennek az indikátorokban, ezeket a szakértők hogyan tudják beazonosítani a portfólióban, és a foglalkozás/tevékenység látogatása során.

Részletesen kifejtjük a DIFER (Diagnosztikus fejlődésvizsgáló és kritériumorientált rendszer) számítógépes feldolgozásának lehetőségét, az elvégezhető elemzéseket.

Ötleteket adunk az óvodai csoportokban elvégezhető szociometriai vizsgálatokra, és végül az értékeléshez kapcsolódóan a pozitív, fejlesztő visszajelzések fontosságát hangsúlyozva – kommunikációs tanácsokat is adunk.

Összefoglalónk nem titkolt célja, hogy alapja legyen egy óvodapedagógusoknak szóló 5 órás tréningnek, melynek során az itt leírtak gyakorlati elsajátítása is megtörténne.

2. Mérés értékelés az Óvodai nevelés alapprogramjában

A 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló joganyag határozza meg alapvetően az óvodában folyó nevelő munkát.

A dokumentum nem tartalmazza nevesítve a DIFER mérést, sem a mérés szót. Az értékelés szó két esetben két esetben fordul elő. Ezek az alábbiak:

„Munka jellegű tevékenységek

3. A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő **értékelést** igényel.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás tartalmában prioritást élvez.

5. Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív **értékeléssel** segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.”

A gyermekek óvodáskori fejlődési jellemzőit a VI. fejezet tartalmazza. Itt kiemeltük azokat az elvárásokat, melyeket a DIFER mérés segítségével felmérhetők.

VI.

A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában,

az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

– az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,

– megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,

– a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

– érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,

– elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekkedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

– egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,

– feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

3.³ A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

4. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.

5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

3. Elvárások a minősítési rendszerben

Az „Útmutató a pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez – Óvodai nevelés és a Kiegészítő Útmutató a specifikus tartalmakkal.

Az emberi erőforrások minisztere által 2013. december 12-én közzétett, majd legutóbb 2016. október 24-én elfogadott általános tájékoztató anyag az egyes szaktárgyakra és szakterületekre vonatkozó tartalmakkal kiegészített Útmutató¹ -165. oldalán belinkelt „Óvodai kompetenciák”² dokumentumból kigyűjtöttük a 8 pedagógus kompetencia óvodapedagógusokra értelmezett indikátorai közül azokat, melyek kapcsolatba hozhatók a méréssel vagy az értékeléssel.

Sorrendben ezek a következők:

1. kompetencia: Szakmai feladatok, szaktudományos, szaktárgyi, tantervi tudás		
2.8	Megtervezi a gyermekek, a tanulók és nevelt, oktatott csoportok értékelésének módszereit, eszközeit.	Terveiben, pedagógiai tevékenységeiben fellelhetők az értékelés módszerei, eszközei. Alkalmazásában változatosságra, rugalmasságra törekszik, helyet adva a gyermekek aktuális testi és pszichés állapotának. Reflexiójában értelmezi a tervezettétől eltérő cselekvés, módszer alkalmazását.
Változatos módon, az egyes gyermekhez, csoporthoz igazodóan, céljainak és a gyermekek aktuális állapotának megfelelően alkalmazta értékelési módszereit, pl. váratlan helyzetek kezelése, gyermekek érdeklődésére, ötleteire való azonnali reagálás, konfliktusok megoldása, elismerő, dicsérő kifejezések használata stb.		
3. kompetencia: A tanulás támogatása		
Indikátorok	Portfólió alapján	Foglalkozáslátogatás alapján
3.5	Feltárja és szakszerűen kezeli a tanulási folyamat során tapasztalt megértési nehézségeket.	Felismeri a tanulási és azt kísérő magatartási problémákat. Tervezőmunkájában megjelenik a fejlődésbeli lemaradások megelőzésére szolgáló részképesség fejlesztés, differenciált feladatadás és -értékelés , valamint a nevelő-gondozó tevékenységben közreműködő munkatárs, segítő szakember segítségnyújtásának területe, módszere. Pl. magatartási problémákkal küzdő gyermek esetében tervezi a viselkedésrendezés módszerét.
Inger-gazdag környezetben biztosítja a rendszeres mesélést, éneklést, dalos játékokat, a részképesség-zavarral küzdő gyermekek természetes módon történő széleskörű mozgásfejlesztését, az egyensúlygyakorlatok, téri orientáció, beszédhanghallás, finommotorika és a figyelem fejlesztését szolgáló tevékenységeket. Pl.: szem-kéz koordináció fejlesztése horgász játékkal, kuglizással, célba dobással.		

¹ http://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/unios_projektek/kiadvanyok/kiegeszitett_utmutato_pedagogusok_minositesi_rendszerehez.pdf

² https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/pem/ovoda_k.pdf

3.9	A gyermekek, a tanulók hibáztatásait, tévesztéseit a tanulási folyamat szerves részeinek tekinti, és a megértést elősegítő módon reagál rájuk.	Tudatosan tervezi a gyermekek tanulási folyamatában az elismerés iránti vágyból fakadó sikerélmény biztosítását, reagálása minden esetben objektív . A hibák, hiányosságok megfogalmazásakor ügyel arra, hogy tárgyyszerű legyen, és mindenkinek lehetőséget adjon a javításra.	A gyermekek szívesen, önként vesznek részt a tevékenységekben, az óvodapedagógus megnyilvánulásai segítő, bátorító jellegűek. Pl. félelem nélkül mondhatják el, vállalhatják a gyermekek a hibáikat, tudva azt, hogy kijavításához lehetőséget és segítséget kapnak a pedagógustól és társaiktól.
4. kompetencia: A tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló többi gyermekkel, tanulóval együtt történő sikeres neveléséhez, oktatásához szükséges megfelelő módszertani felkészültség			
Indikátorok		Portfólió alapján	
4.3	Tiszteletben tartja a gyermekek, a tanulók személyiségét, tudatosan keresi a bennük rejlő értékeket, a gyermekekhez, a tanulókhöz felelősen és elfogadóan viszonyul.	Fejlődés-lélektanilag megalapozott célokat, egymásra épülő, egymás hatását erősítő fejlesztéseket, módszereket tervez és valósít meg a gyermek személyiségfejlesztésében. Pl.: a gyakran kudarcot megélt gyermeket a kiemelkedően szép rajzaiért, ügyes mozgásáért rendszeresen megdicséri a társak előtt, ezzel segítve kedvező önértékelését .	Foglalkozáslátogatás alapján A gyermekek személyiségét fejlődésében szemléli, tudatosan keresi a bennük rejlő értékeket. A gyermekekhez felelősen és elfogadóan viszonyul, reakciói a fejlődésbe vetett bizalmat sugározzák. Pl.: a vágymeghiúsulásra dühkitöréssel reagáló gyermeket megdicséri, ha megértően viselkedik a számára lemondást jelentő helyzetben, vagy ha képes a vágyott cselekvését későbbre halasztani.
5. kompetencia: A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre, integrációs tevékenység, osztályfőnöki tevékenység			
Indikátorok		Portfólió alapján	
5.3	Szakszerűen és eredményesen alkalmazza a konfliktusok megelőzésének és kezelésének módszereit.	Csoportjában tudatosan alkalmazza a konfliktus-megelőzés módszereit: a közös szabályalakítást, az értékelési szempontok, pozitív példák megerősítését. Nevelési tervében stabil szokás- és szabályrendszert, következetes és kiszámítható visszajelzést, konkrét konfliktus-megelőzési, megoldási technikákat tervez, ezek megvalósulására reflektál. Pl.: a negatív viszonyulások gyökerének megértése, ezek megváltoztatása: félelem, harag, irigység, agresszió, sérelmek.	Foglalkozáslátogatás alapján A gyermekek megnyilvánulásaira folyamatosan visszajelzést ad, megerősítve, tudatosítva a helyes magatartást, cselekedetet. Nyílt és egyértelmű kommunikációjával az eltérő szempontok egyeztetésével mintát ad a konfliktusok elkerülésére. A konfliktusok feloldására kihasználja pl. a mese, a báb a dramatizálás nyújtotta lehetőségeket.
6. kompetencia: Pedagógiai folyamatok és a tanulók személyiségfejlődésének folyamatos értékelése, elemzése			
Indikátorok		Portfólió alapján	
6.2	Változatos pedagógiai értékelési módszereket alkalmaz, a nevelési-oktatási folyamatban célzottan alkalmazza a diagnosztikus, a fejlesztő és összegző értékelési formákat.	Változatos értékelési módszereket alkalmaz pl. DIFER vagy más, megfigyeléses diagnosztikus mérések . Ezek elemzése alapján meghatározott fejlesztési feladatai megjelennek a pedagógiai dokumentumaiban. Nyomon követhetők a gyermekek saját magukhoz mért folyamatos, konkrét fejlesztő értékelésének eljárásai is. Pl. a munkatevékenységeknél, nagymozgásos feladatoknál a helyesen végrehajtott cselekvések dicsérettel történő megerősítése, a javítandók többszöri gyakorlása, korrigálása az óvodapedagógus újabb bemutatásával, tevőleges segítségével.	Foglalkozáslátogatás alapján Az óvodapedagógus a megfigyelt tevékenységek során, személyre szabott, pozitív értékelést alkalmaz. Pl. bátorítja, elismeri a sikeres feladatmegoldást, segíti az önálló elképzelések megvalósítását a játékban, rajzban, képalakításban, dramatizálásban.

6.3	Változatos, a szakterülete, a tantárgya sajátosságainak és az adott nevelési helyzetnek megfelelő ellenőrzési-módszereket használ. értékelési	Gazdag ellenőrzési- értékelési eszköztárral rendelkezik, melyből a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevételével tudatosan választja ki a pedagógiai célnak leginkább megfelelőt. A személyre szabott értékelést helyezi előtérbe, miközben figyelembe veszi a gyermekcsoport összetételét, a gyermekek egymásra gyakorolt hatását. Pl. a csoportprofilban elemzi milyen hatást gyakorol a gyermekek magatartására a sajátos nevelési igényű társuk, vagy az újonnan érkező kiscsoportosok.	A helyes viselkedés, feladatmegoldás értékelésére árnyaltan alkalmazza a verbális és metakommunikatív visszajelzéseit. Pl. mosoly, simogatás, ölelés, szóbeli elismerés. Tudatosan alkalmazza az egész gyermekcsoportra vonatkozó értékeléseket is a közösségi és erkölcsi érzelmek fejlesztésére. Pl.: "Örülök, hogy mindenki figyelt arra, hogy a barkácsolásnál már nem használt eszközeit a helyére tegye, így a következő gyerek is megtalálta, amire szüksége volt."
6.4	Pedagógiai céljainak megfelelő ellenőrzési, értékelési eszközöket választ vagy készít.	A gyerekek képességeinek, tudásának alakulását az életkorhoz igazodó feladatok, eszközök biztosításával, alkalmazásával követi nyomon. A gyermekek egyéni fejlődési dokumentumaihoz megfigyelési és értékelési szempontokat készít. Olyan képességfejlesztő játékokat tervez, és alkalmaz, melyek során lehetőség nyílik a gyermekek tudásának, ismereteinek, képességeinek megállapítására. Pl. párkereső társasjátékok, memóriajáték, lottójáték, labirintus, útvesztő, szociometria.	Egyéni feladatadással, kisebb csoportban végzett tevékenységekben figyeli meg és gyűjti az információkat a gyermekek képességeinek, fejlődéséről. Pl. mese, elbeszélés jeleneteit ábrázoló képek sorba rendezése; a történet verbális felidézése; vers, mondóka gyakorlása; tájékozódás a térben hangok alapján; labda elkapása; ceruzafogás rajzolás közben; tényérok nagyság szerinti sorba rendezése; ritmikus sordísz készítése termésekből, gyöngyökből.
6.5	A gyermekeknek, a tanulóknak személyre szabott értékelést ad.	Reflexióiban a gyermekek értékelését az elért eredményekre építi, differenciált bánásmóddal a pozitívumok megerősítését és a gyermek önmagához mért fejlődését szolgálja. Pl. pozitívan értékeli, ha a csapongó, kevésbé kitartó gyermek elmélyülten és hosszabb ideig képes társaival együtt játszani, tevékenykedni.	Értékelését személyre szabottan, a pozitívumok kiemelésével végzi. A gyermek, a csoport által megismert szabályokhoz és értékekhez igazítja értékelését . Elismeri a gyermekek erőfeszítéseit, próbálkozásait az esetleges sikertelenség esetén is. Pl.: a közös játékelrakásban való aktív részvételét annak a gyermeknek, aki rendszerint ebből kivonja magát.
6.6	A gyermeki, a tanulói tevékenység rendszeres ellenőrzésének eredményeit szakszerűen elemzi, értékelésüket rendszeresen felhasználja fejlesztési céljainak, feladatainak kijelölésében.	Önállóan képes a gyermekek tevékenységének megfigyeléséből, produktumaik értékeléséből kapott adatokat elemezni. Következtetései az egyéni és a csoportos fejlesztés alapjául szolgálnak. A fejlesztésre vonatkozó tervét a gyermekek egyéni ütemű képességfejlődésének megfelelően alakítja. Nevelési tervének, és a gyermekek egyéni fejlődési dokumentumainak elemzése, összevetése alapján új feladatokat jelöl ki. Pl.: a gyermekek többsége még pontatlanul, sok segítséggel végzi a naposi teendőket, terítést, kancsóból öntést, - ezért a tervezettektől eltérően - a következő nevelési ciklusban is újra tervezi ezt a feladatot.	A foglalkozások, tevékenységek eredményességét a látottak megbeszélése során a gyermekek produktumai alapján elemzi és értékeli, összehasonlítva a tervezettekkel. Az eredmények alapján megerősíti vagy módosítja fejlesztési elképzeléseit. Pl.: a gyermekek már gyakorlottan, biztonsággal végzik a koruknak megfelelő egyensúlyérzéklet igénylő feladatokat, ezért továbbléphet a következő fokozatra.
6.7	Az értékelési módszerek alkalmazása során figyelembe veszi azok várható hatását a gyermekek, a tanulók személyiségének fejlődésére.	A pozitívumokra épülő, differenciált, fejlesztő értékelést részesíti előnyben a gyermekek személyiségének fejlődése érdekében. Tevékenységi, foglalkozási terveiben folyamatos biztatást, visszajelzést tervez, pl. a továbblépést támogató kérdések formájában.	Pozitív megerősítéssel, az elért eredmény tudatosításával további erőfeszítésre ösztönzi a gyermekeket. Figyeli a gyermekek reakcióit, a kapott feladat megértését és a többiekkel való haladásukat, melynek függvényében segítséget ad. Pl.: ha társasjátéknál nem sikerül a számkép alapján azonosítani a mennyiséget, ezért türelemre intve a

			társakat, segíti a gyermeket a számlálásban.
6.8	A gyermekek, a tanulók számára adott visszajelzései rendszeresek, egyértelműek, tárgyilagosak.	Értékelése objektív, érthető, következetes. Pedagógiai tevékenysége során folyamatos visszajelzést ad a gyermekeknek. A pozitívumokra épülő, differenciált, fejlesztő értékelést részesíti előnyben.	Mindig konkrét cselekvéshez kötötten értékeli, segíti a helyes viselkedés, kognitív képességek megszilárdítását és a következő fejlettségi szint megközelítését. Pl.: a gyakran árulkodó gyermeket megdicséri, ha társaival sikerül megegyeznie egy játékeszköz birtoklásában.
6.9	Elősegíti a gyermekek, a tanulók önértékelési képességének kialakulását, fejlődését.	Az ön- és társas értékelés alakulását a pedagógus személyes pozitív példájával és kérdéseivel segíti. Nevelési tervében kitér a gyermekek erkölcsi szociális érzékenységének fejlesztésére, énképük alakítására, önkifejező és önérvényesítő törekvéseik, önértékelési képességeik megalapozására. Pl.: tervezésében szempontokat ad a teljesítmény, produktumok értékeléséhez: "az lesz a legügyesebb kisgyerek, aki futás közben nem ér hozzá sem a társához, sem a kihelyezett akadályokhoz".	A szociális tanulás sokféle lehetőségét pl. szerepjáték, szabályjáték, páros, csoportos feladatvégzés kihasználva elősegíti az önértékelés pozitív alakulását, önbizalom erősödését. A pedagógus tudatosan ügyel arra, hogy minden gyermek énképe pozitívan fejlődjön, folyamatos megerősítést, dicséretet, elismerést kapjon felnőtől és társaitól egyaránt.
6.10	Az intézményi pedagógiai programmal összhangban alkalmazott pedagógiai ellenőrzési és értékelési rendszert és módszereket, azok szempontjait az általa megkezdett nevelési-oktatási folyamat elején megismerteti a gyermekekkel, a tanulókkal, a szülőkkkel.	Az értékelés területeiről, szempontjairól és időszakos eredményeiről a szülőket év elején tájékoztatja. Értékelését a terveiben megfogalmazott várható fejlődési mutatókhoz igazítja, figyelembe véve a gyermekek fejlődésében lehetséges egyéni eltéréseket. Dokumentumaiban tervezi a szülők egyéni tájékoztatását gyermekük aktuális fejlettségéről.	A tevékenységek során személyes kapcsolatban, és bátorító attitűddel értékeli a gyermekek tevékenységét, magatartását. Pl.: "hogyan lehetne másképpen is megépíteni a várunkat, hogy magasabb legyen, és ne dőljön el?" - gondolkodtató kérdéssel.

A 6. pedagógus kompetenciában jelennek meg a leghangsúlyosabban a mérési-értékelési elvárások.

Ezen a vonalon haladunk tovább és megnézzünk részletesen két konkrét mérési lehetőséget. Ezek a DIFER és a szociometria.

4. DIFER az óvodában

A DIFER módszertana és lehetőségei az óvodai mérési feladatok elvégzésben

4.1. A mérés elmélete

A **Diagnosztikus fejlődésvizsgáló és kritériumorientált rendszer (DIFER)** az óvoda iskola átmenet során és a kisiskolás életkorban, az iskolai előrehaladás szempontjából kritikus elemi készségek diagnosztikus értékelésére alkalmas tesztrendszer 4–8 évesek számára.

A Szegedi Tudományegyetem Neveléstudományi Tanszékének kutatói **dr. Nagy József** vezetésével a hetvenes évektől foglalkoznak a készségek és képességek kutatásával, vizsgálják az óvodás- és kisiskoláskor alapkészségeit, az ún. elemi alapkészségeket. Mindezek alapján 2003-ban alkották meg a DIFER Programcsomagot. (Előtte PREFER néven már volt egy változata.) 150-200 fős kipróbálás után az ország valamennyi általános iskolájából 4 – 4 fő első osztályos gyereket mértek fel, akiknek létszáma összesen több mint 20 000 fő volt. A teszt 8 éves korig mér, 9 éveseket már nem differenciálja.

Az új, DIFER elnevezésű tesztcsomagot standardizálták, és statisztikai optimalizálással egy **rövidített változatot** is szerkesztettek belőle.³ A tesztsorozat megbízhatóságát és előrejelző validitását több nagy mintán alapuló felmérés igazolta már, az egyik ezek közül **lefedte az adott évben iskolába lépő teljes gyermekpopulációt.**

A DIFER-t úgy tervezték, hogy a használata **ne igényeljen különleges szakértelmet**; óvónők és általános iskolai tanítók is fel tudják venni a tesztet. A tesztsorozat hátránya, hogy csak személyesen és egyénileg végezhető el, így egy tanuló teljes körű felmérése akár több órát is igénybe vehet. Ez különösen az iskolában probléma, ahol nehéz a tanárok és a diákok órarendjébe illeszteni a tesztelési alkalmakat. Mivel az óvodai foglalkozások rugalmasabbak, ott kisebb problémát okoz a felmérés ütemezése.

A teszt felvételekor felvetődik a tesztet felvevő pedagógus szubjektivitásának kérdése is, hiszen a felvételt végző személynek már előzetes ismeretei, tapasztalatai vannak a tesztben részt vevő gyerekekkel, tanulóval kapcsolatosan. Előfordulhat, hogy a tanár kicsit másképpen olvassa fel az instrukciókat az egyes tanulóknak, és a válaszok pontozása is kismértékben változó lehet.

Ezt a szubjektivitást próbálták kiküszöbölni egy újabb fejlesztéssel, melynek során a gyerekek a feladatokat számítógép segítségével, online oldják meg. A tesztelés során az előre rögzített hanginstrukciókat játssza le a számítógép (a szövegeket képzett szakemberek olvassák fel), majd a válaszokat automatikus pontozza. Így a szubjektivitás teljes mértékben kiküszöbölhető. A hét mért terület közül a szociális készségek és írásmozgás-koordináció jelenleg nem digitalizálható.

Az „Online diagnosztikai mérések az iskola kezdő szakaszában” című tanulmánykötetben ezt olvashatjuk:

³ Nagy, Józsa, Vidákovich és Fazekasné Fenyvesi, 2004

Öt DIFER tesztet (szociális készségek és írásmozgás-koordináció kivételével) sikeresen **konvertáltuk számítógépes formátumba**, bár néhány feladatot ki kellett hagynunk, és a nyitott kérdéseket átalakítottuk többszörös választásos feladatokká az automatikus pontozás érdekében. A számítógépes tesztelés általános előnyeinek túl két jelentős jellemzővel bővült az online kivétel, amely a személyes felvételi DIFER tesztekben nem szerepelt: **az instrukciókat standard előre rögzített hang adta, és a pontozás automatikus volt.** Az előbbi a tesztek megbízhatóságát javította, az utóbbi pedig a használhatóságot növeli, és a tanulók motivációját erősítheti az azonnali visszajelzésnek köszönhetően.⁴

Az online adatfelvétel az eDIA elektronikus diagnosztikus platformon történt, interneten keresztül. Míg a DIFER személyes egyéni felvétele tanulónként hozzávetőlegesen egy órát vett igénybe, a számítógépes változathoz tipikusan két iskolai tanórára volt szükség. A számítógépes tesztelés korlátja lehet, hogy a beiskolázás kezdetén a tanulóknak nem kielégítő a számítógépes ismerete. A jövőben a kutatást esetleg kiterjesztik az óvodai populációra, hiszen a DIFER tesztek eredetileg az óvodából az iskolába átlépő gyerekek tesztelésére fejlesztették.⁵

Az eDIA projektről többet megtudhatnak a <http://www.edia.hu/> oldalon.

Mérés nyitólapja: <http://pedagogus.edia.hu/>

Az intézmények regisztrációja a http://edia.hu/?q=hu/partneriskolai_regisztracio oldalon végezhető el.

Ízelítőt kaphatunk a tesztek közül a bárki által kitölthető tesztoldalon: <http://edia.hu/ok/>

(Azonosítót kell igényelni, melyet e-mailben pillanatokon belül elküldenek.)

A tesztanyagok 1-2. évfolyamtól kezdődnek. A DIFER online változata csak a kutatás keretében volt elérhető.

4.2.Mérési területek

A hét vizsgált terület - kritikus elemi készségek

1. Írásmozgás-koordináció

Az írásmozgás-koordináció a finommozgás sajátos változata, amely kicsiny vonalak, vonalkombinációk pontos észlelésével, a szem és a kéz koordinációjával a leírást szabályozza. Az írásmozgás-koordináció megfelelő fejlettsége az eredményes írástanítás alapvető feltétele. Az iskolakezdés egyik kudarcforrása az írástanulás, amelynek a kialakulatlan írásmozgás-koordináció az oka.

2. Beszédhanghallás

A beszédhanghallás spontán fejlődő készség. Lehetővé teszi a beszédhangoknak az észlelését. A beszédészlelés az olvasás-írástanulás kritikus kognitív feltétele. A beszédhangok megkülönböztetése tulajdonságaik alapján történik. A percepció folyamat során a beszédhangokat a beszédben, olvasásban és írásban egymástól megkülönböztetjük. A megkülönböztetés nehézsége a beszédhangok képzési módjából és sajátosságából fakad.

⁴ Online diagnosztikai mérések az iskola kezdő szakaszában (Szerkesztette: Csapó Benő, Zsolnai Anikó) Bp, OFI 2015 A DIFER tesztek online változatával végzett mérések tapasztalatai fejezet 199-209. oldal alapján

⁵ A DIFER tesztek online változatával végzett mérések tapasztalatai: Csapo_Molnar_Nagy_2015_DIFER_online.pdf http://www.edu.u-szeged.hu/kkcs/sites/default/files/legfrissebb/2015/Csapo_Molnar_Nagy_2015_DIFER_online.pdf

3. Relációszókinccs

Minden nyelv alapját néhány száz relációszó, a relációszókinccs képezi. Ezek a szavak dolgok, tulajdonságok, folyamatok, stb.közötti viszonyokat fejeznek ki. Nyelvünkben ilyen szerepe van a ragoknak, az igekötőknek is. A relációszókinccs ismerete nélkül a nyelv használhatatlan. A kialakulatlan, fejletlen reláció szókinccs esetén a gyermek leküzdhetetlen hátránnyal indulnak, mert nem vagy nehezen érti azt, amit a pedagógus és társaik beszélnek.

4. Elemi számolási készség

Elemi számolási készség alatt a százas számkörbeli *számlálást* (pozitív egész számok egymás után való sorolása növekvő és csökkenő sorrendben), a húszas számkörbeli *manipulatív számolást* (tárgyakkal végzett műveletek), a tízes számkörbeli *számkép-felismerést*, valamint a százas számkörbeli *számolvasást* (számok jelének felismerése) értjük.

5. Tapasztalati következtetés

A deduktív következtetés, a kijelentés- és predikátumlogika alapvető deduktív sémáinak használata a kritikus kognitív készségek egyike. Az iskolában a következtetés tapasztalati szintjének nyelvi eszközei használatosak és szükségesek. Ez a következtetési forma nem feltételez explicit tudást sem a logika következtetési sémáiról, sem pedig alkalmazásuk módszereiről. A tapasztalati következtetés esetében a műveletvégzés kizárólag a gyermek személyes tapasztalataira és a mindennapi szituációk nyelvhasználatára épít.

6. Tapasztalati összefüggés-kezelés

Az oktatásra szánt ismeretek jórészt összefüggésekre vonatkozó ismeretek. Ezért az összefüggések megismerésének, megértésének, alkalmazásának készségei a tudásszerző képesség, ennek következtében az iskolai eredményesség, az életminőség alapvető feltételei.

7. Szocialitás

A szocialitás a csoport, a társadalom szociális értékrendje, jogrendje, eszmerendszere, szokásrendszere, szociális aktivitásának rendszere, továbbá a személyiség szociális kompetenciája (szociális motívum-, minta-, szokás-, készség-, képesség- és ismeretrendszere), valamint a személyiség szociális aktivitása (szociális magatartása, viselkedése). A 4-8 éves gyerekek szocialitása, vagyis szociális kompetenciája fejlettségének értékelése szociális aktivitásuk kiváltása és megfigyelése alapján történt.⁶

4.3. Fejlődési szakaszok

A DIFER mérés minden területen **5 fejlődési szakaszt** különít el. A fejlődést az úgynevezett "**Fejlődési mutató**" segítségével követhetjük nyomon 4 éves kortól 8 éves korig.

Az 5 szakasz:

- **előkészítő**
- **kezdő**
- **haladó**
- **befejező**
- **optimum**

⁶ http://pszk.nyne.hu/tamop412b/meres_ertekeles/1_vfolyam_difer.html oldalról. Utolsó letöltés 2016.07.12.

Egy nagycsoportos gyermek akkor tudja többé-kevésbé kudarccok nélkül teljesíteni az első osztályt, ha képességei már az utolsó két szakasz valamelyikében helyezkednek el. Ha még csak az előkészítő vagy kezdő szinten tart, nem javasolt számára az iskolakezdés.⁷

4.4. Gyakorlati tudnivalók – általános iskolai mérések esetében

A DIFER a magyarországi közoktatási mérési-értékelési rendszernek a tanulók haladásának időrendjében **első, kötelezően előírt eleme**. Az általános iskolák a tanév elején felméri az első évfolyamos tanulókat és meghatározzák azok körét, akik esetében - az óvodai jelzések, vagy a tanév kezdete óta szerzett tapasztalatok alapján - az osztálytanító indokoltnak látja alapkészségeiknek a DIFER-rel való alapos felmérését. Adatszolgáltatásként csak a mérésbe bevont tanulók létszámát kell megadni. A vizsgálatot az érintett tanulókkal az iskolák **az ősz folyamán** elvégzik. A pedagógusok a mérési adatokat kiértékelik, feltérképezik a fejlesztési területeket, megtervezik az egyéni és a csoportos fejlesztést akár a 4. évfolyamig.

Sok általános iskolában - az eredményesebb fejlesztő munka érdekében, az előzetes felméréstől függetlenül - a mérést minden első osztályos tanulóval elvégzik.

Az intézmények jelentik az Oktatási Hivatalnak a mérésben részt vevő tanulók létszámát. A több éves tapasztalat szerint évente az **első évfolyamos tanulók 31%-át mérik fel az általános iskolák**.⁸

A 2016/2017-es tanévben a mérés lebonyolítása

A DIFER méréssel kapcsolatos teendők határidejét a 2016/2017. tanév rendjéről szóló 12/2016. (VI. 27.) EMMI rendelet 11. § (6) határozza meg.

„A tanuló eltérő ütemű fejlődéséből, fejlesztési szükségleteiből fakadó egyéni hátrányok csökkentése, továbbá az alapkészségek sikeres megalapozása és kibontakoztatása érdekében az általános iskolák 2016. október 10-ig felméri azon első évfolyamos tanulók körét, akiknél az óvodai jelzések vagy a tanév kezdete óta szerzett tapasztalatok alapján az alapkészségek fejlesztését hangsúlyosabban kell a későbbiekben támogatni, és ezért a tanító indokoltnak látja az azt elősegítő pedagógiai tevékenység megalapozásához a Diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszer alkalmazását. Az igazgatók 2016. október 28-ig a Hivatal által meghatározott módon jelentik a Hivatalnak az érintett tanulók létszámát. Az e bekezdésben meghatározott vizsgálatokat az iskoláknak a kiválasztott tanulókkal 2016. december 2-ig kell elvégezniük.”

A tanulók személyes adatait – név, születési idő stb. – semmilyen formában nem szabad megküldeni az Oktatási Hivatalnak!

Az adatszolgáltatásra a <https://www.kir.hu/difer/> felületet kell használni.

Egyéb tudnivalók

A programba történő belépéshez szükséges felhasználónevet és belépési jelszót az Intézményvezetői **mesterjelszó-kezelő** rendszer segítségével az adott intézmény vezetője osztja ki. Az adatszolgáltatás feladatellátási helyenként történik. A felhasználónévhez minden esetben hozzá kell rendelni az(oka)t a feladatellátási helye(ke)t is, amelynek adatait az adott felhasználó kezelni fogja. Az adatszolgáltatás

⁷ <http://www.koloknet.hu/iskola/meres-es-ertekeles/mire-jo-a-difer-meres/> oldalról. Utolsó letöltés 2016.07.12.

⁸ http://www.oktatas.hu/koznevelas/meresek/difer/difer_leiras alapján. Utolsó letöltés 2016.07.12.

lezárását csak az a felhasználó végezheti el, aki minden feladatellátási helyhez jogosultságot kapott. Az Intézményvezetői mesterjelszó-kezelő rendszer használatához készített rövid útmutató a program belépésre szolgáló oldaláról érhető el.

Az intézmény valamennyi olyan feladatellátási helyére vonatkozóan adatot kell szolgáltatni, amelyik a KIR szerint általános iskolai feladatot lát el. Ha az adott feladatellátási hely nem érintett a mérésben - az erre vonatkozó információt szintén az adatszolgáltató programban kell jelezni. A programba belépve kell közölni azt is, ha az intézmény egyetlen feladatellátási helye sem érintett a mérésben.

A kitöltött **adatlapokat ki kell nyomtatni**, és el kell helyezni az iskola **irattárában**. A kinyomtatott adatlapokat nem kell beküldeni az Oktatási Hivatalnak!

Az adatszolgáltatás a csak sajátos nevelési igényű tanulókat oktató intézmények számára is kötelező.

A vizsgálatokat az iskoláknak **a kiválasztott tanulókkal 2016. december 2-ig** kell elvégezniük. A vizsgálat elvégzéséhez a Diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszer 4-8 évesek számára elnevezésű programcsomagot kell használni.

A vizsgálat anyagát dokumentálják és irattárazzák. (Az elvégzett vizsgálat anyagát nem kell megküldeni az Oktatási Hivatalnak!)⁹

4.5. A vizsgálat menete

A tesztek felvétele egyéni vizsgálat keretében történik. A készségek fejlettségének diagnosztikus feltérképezése kb. 45-50 percet vesz igénybe.

Ezt követi egy diagnózis elkészítése az eredmények tükrében, majd az egyéni fejlesztési javaslat összeállítása és a folyamatos fejlesztés megkezdése.

4-6-8 hónapi fejlesztés után – érdemes kontrollmérést végezni.

A kontrollmérés és a bemeneti mérés eredményeinek összehasonlító elemzése során megállapítható a vizsgált/fejlesztett készségek fejlődésének mértéke.¹⁰

4.6. MÉRŐESZKÖZÖK

A mérés elvégzéséhez **2002-ben, illetve 2004-ben osztályonként 1 db mérőanyagot kaptak** az iskolák, és minden iskolából felkészítettek egy-egy - általában alsós tanárt, a mérés szakszerű kivitelezésére. Jelenleg a **Mozaik Kiadó** forgalmazza a mérőcsomagot.

A DIFER programcsomag tartalma

- tesztrendszer (laminált lapok),
- egyéni fejlődési mutató,
- kézikönyv,
- valamennyi fejlesztendő alapkomponeusról egy-egy módszertani segédlet,
- a tanulók egyéni és kooperatív cselekvő tanulását lehetővé tevő segédanyagok.

A mérőeszköz csomag emellett ismerteti e készségek elsajátítási folyamatait, és rámutat az eredményesebb fejlesztés lehetőségeire, tennivalóira. A rendszer alkalmazásával megvalósíthatóvá válik az ún. kritériumorientált készségfejlesztés, vagyis az, hogy a tanulók egyéni fejlesztése mindaddig

⁹ http://www.oktatas.hu/kozneveles/meresek/difer/difer_adatgyujtesek oldalról, illetve a *difer_tajlevel_2015.pdf* fájl alapján)

¹⁰ <http://iskolaelokeszito.hupont.hu/4/a-difermeresrol-roviden> Utolsó letöltés 2016.07.12.

tartson, amíg a szóban forgó kritikus elemi készség optimális működésűvé, optimálisan használhatóvá nem válik.

A méréshez kapcsolódóan fejlesztő füzeteket is lehet vásárolni. A füzetek az iskolába készülő vagy az iskolát kezdő kisgyermek különböző részkapességeinek egyéni fejlesztéséhez szükséges feladatsorokat tartalmaznak.

- Írás (0-4. évf.)
- Számolás (0-4. évf.)
- Tájékozódás (0-4. évf.),
- Betűtanulás (0-2. évf.) részére.

A Mozaik Kiadó oldalán:

<https://www.mozaik.info.hu/Homepage/Mozaportal/MPcont.php?bid=MS-9321>

The screenshot shows a website interface with a navigation menu on the left and a product page on the right. The navigation menu includes categories like 'Digitális', 'MozaPortál', and 'Tanároknak'. The product page features a book cover for 'DIFER - Alapcsomag' and detailed information about the 'Differenciált fejlődésvizsgáló rendszer'.

DIFER - Alapcsomag
Differenciált fejlődésvizsgáló rendszer
Testrendszer, Kézikönyv, fejlődési mutató
 0-2. évfolyam, 8. kiadás (2014. 09. 01.)
szervezők: Fazekasné Dr. Fenyvesi Margit, Józsa Krisztián Dr., Nagy József Dr., Vidákovich Tibor Dr.
kód: MS-9321
ára: 4 990 Ft
méret: A4,

Tartalomjegyzék
Mintaoldalak
Kapcsolódó kiadványok
 MS-9320 - Kompetenciaalapú kritériumorientált PEDAGÓGIA
 MS-9322 - DIFER - Fejlődési mutató
 MS-9323 - DIFER - Írólap (50 db)
 MS-9325 - DIFER - Írásmozgáskoordináció fejlesztése 4-8 éves életkorban
 MS-9326 - DIFER - Beszédhanghallás fejlesztése 4-8 éves életkorban
 MS-9328 - DIFER - Hívókép- és szókérdőgyűjtemény
 MS-9327 - DIFER - Szocialitás fejlesztése 4-8 éves életkorban
 MS-9334 - DIFER - Számolás fejlesztése 4-8 éves életkorban
 MS-9329U - DIFER Fejlesztő füzetek - Írás
 MS-9330U - DIFER Fejlesztő füzetek - Számolás
 MS-9331U - DIFER Fejlesztő füzetek - Tájékozódás
 MS-9333U - DIFER fejlesztő füzetek - Betűtanulás
 MS-9332 - DIFER - Fejlesztés mesékkel - Az anyanyelv, a gondolkodás fejlődésének segítése mesékkel 4-8 éves életkorban

A programcsomag tartalma:

- 1 db mappa *használati útmutatóval*;
- 10 db fóliázott színes *tesztlap* a hétféle alapkészség fejlődésének vizsgálatához;
- 1 db *rövid DIFER* tesztlap a fejlettség és az iskolaérettség gyors és megbízható mérésére;

¹¹ <https://www.mozaik.info.hu/Homepage/Mozaportal/MPreview.php?bid=MS-9321#preview> Utolsó letöltés 2016.07.18.

- 1 db *írólap* (minta) az írásmozgás-koordináció vizsgálatához;
- 1 db "*Fejlődési mutató*" füzet (minta), aminek évenkénti kitöltésével végigkövethetőek a gyermek fejlődési folyamatai a 4.-től a 8. életév végéig;
- 1 db *kézikönyv*, amely segíti az alkalmazást az országos helyzetkép diagnózisának bemutatásával és a fejlesztés lehetőségeinek, tennivalóinak ismertetésével.

Mintaoldalak a DIFER programcsomagból

Diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszer 4-8 évesek számára

BESZÉDZHANGHALLÁS
(szóválasztás)

A mérés egyéni vizsgálattal, elkülönített helyen történik. Úgy helyezkedjünk el, hogy a gyermek ne láthassa a színtáblát.

1) Mutassuk! Ez egy pont, ez a fiú csomagot bont.

Most a kétfő közül csak az egyiket fogom mondani. Mutass rá arra, amelyiket mondom!

PONT / BONT

2) Mutassuk! Itt úszik egy hal, itt meg a fiú nem jól hall.

Most a kétfő közül csak az egyiket fogom mondani. Mutass rá arra, amelyiket mondom!

HAL / HALL

3) Mutassuk! Itt valaki levest mér, itt meg valaki mér.

Most a kétfő közül csak az egyiket fogom mondani. Mutass rá arra, amelyiket mondom!

MÉR / MÉR

4) Mutassuk! Itt a piros meggy, ez a fiú meg valószínű meggy.

Most a kétfő közül csak az egyiket fogom mondani. Mutass rá arra, amelyiket mondom!

MEGGY / MEGY

5) Mutassuk! Ez egy hegyes olló, ez a madár pedig a holló.

Most a kétfő közül csak az egyiket fogom mondani. Mutass rá arra, amelyiket mondom!

OLLÓ / HOLLÓ

6) Mutassuk! Ez a domb, ez meg a dob.

Most a kétfő közül csak az egyiket fogom mondani. Mutass rá arra, amelyiket mondom!

DOMB / DOB

A szópárok közül véletlenszerűen hol az elsőt, hol a másodikat mondjuk ki!

Diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszer 4-8 évesek számára

RELÁCIÓSZÓKINCSES – I. TESZTVÁLTOZAT

A mérés egyéni vizsgálattal, előkészített helysen történik. Minden greget újabb tesztváltozattal vizsgáljuk.

Mutassuk! Ezen a képen egy ház és négy madár látható.

Mutasd meg, melyik madár van.

A) fenn B) mögött
C) előtt D) mellett

Mutassuk! Ezen a képen négy galamb látható.

Mutasd meg, melyik galamb van.

E) bent F) lent
G) fent H) előtt

Mutassuk! Ezen a képen kesztyűk vannak, és az asztalon két kupacban mákszemek.

Mutasd meg, hol van.

I) a páros J) a számtalan
K) a pár nélküli L) a számos

Mutassuk! Ezen a képen valaki kenyert vág.

Mit meg valaki elvágta az ujját.

Ez az ember egy fát vágta ki.

Mit meg egy faviágó dolgozik.

Mutasd meg, ki az, aki

M) félbevág N) levág
O) kivág P) megvág

Mutassuk! Ezen a képen négy évszak látható.

Mutasd meg, hogy hol van.

R) nyár S) tavasz T) tél U) ősz

Mutassuk! Ezen a képen négy fiú fut.

Mutasd meg, hogy a fűk közül ki.

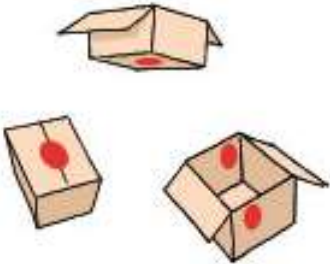
V) az első X) az utolsó Y) az utolsó előtt Z) a köztűz

Diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszer 4-8 évesek számára

RELÁCIÓSZÓKINC - 2. TESZTVÁLTOZAT

A némes egyéni vizsgálatát, ellátott helyen történik. Minden gyereket (jobb testábrázolással) vizsgáljunk.

Mutassuk! Ezen a képen három doboz van. Két dobozon egy-egy piros pötty látható, a harmadikon kettő.

Mutass meg, melyik piros pötty van a doboz

A) oldalán kívül B) belsején C) alján D) külsején
E) oldalán belül F) tetején G) alul H) közepén

Mutassuk! Itt a tányérokon torták láthatók.

Mutass meg, hol van

I) az egész torta J) a torta fele
K) a torta negyede L) a torta harmada.

Mutassuk! Itt mind a négy gyerek máshová néz.

Mutass meg azt a gyereket, aki

M) kintéz N) bennéz
O) visszanez P) lenéz

Mutassuk! Itt felel a Nap, itt a lúdány iskolába megy, itt iskolában van, itt pedig ebédel.

Mutass meg, melyik történik

K) hajnalban L) délelőtt
M) délután N) reggel

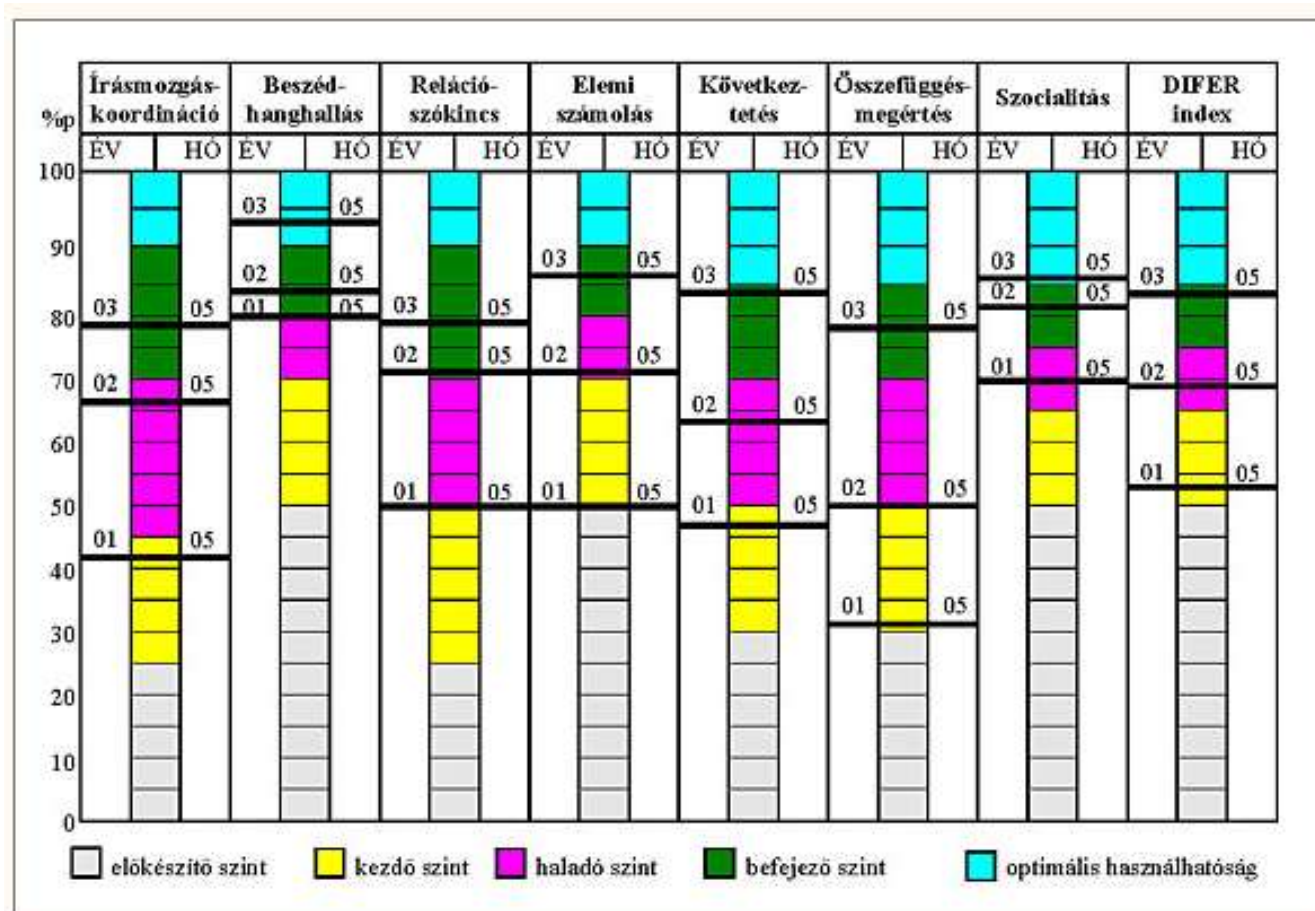
Mutassuk! Ezen a képen körök láthatók.

Mutass meg, hogy melyik kör

V) a legkisebb X) a legnagyobb
Y) a két egyenlő nagyságú Z) a két különböző nagyságú

A hét készségterület fejlődési mutatójának ábrázolása:

12

A táblázat egyes oszlopainak két oldalán lévő számok pl: 01 és 05 2001-es év 05. hónapját jelölik, 02 05 pedig 200-es év 5. hónapját. Ezek az első mérés dátuma, és a visszaellenőrző mérés javasolt dátumát mutatják. A két dátum között egy naptári év telt el. (A teszt készítésénél, 2001-ben ezek valós dátumok voltak, és azóta ezt a táblázatot nem igazították az eltelt idő függvényében, de ez a használhatóságot nem befolyásolja- legfeljebb fejtorésre adhat okot.

A táblázat utolsó oszlopa az összesített eredményeket megmutató DIFER-index.

A DIFER programcsomag szakmai leírása, a mérés elvégzésének részletes leírása ennek az összefoglalónak nem feladata. Az ez iránt érdeklődőknek a programcsomag részét képező „Az elemi alapkészségek fejlődése 4-8 éves életkorban” című kötet szolgáltat bőséges információt. A továbbiakban a mérés elvégzése utáni számítógépes adatrögzítést és adatfeldolgozást, elemzést mutatjuk be az ingyenesen elérhető DIFER elemző program kapcsán. E program használatához minimális IKT kompetenciákra szükség van az óvodapedagógus részéről, viszont nagyban megkönnyíti és pedagógiai mérés-értékelés szempontjából szakmailag megalapozottá és korrektté teszi az elemző munkát.

¹² <https://www.mozaik.info.hu/Homepage/Mozaportal/MPreview.php?bid=MS-9321#preview> alapján. Utolsó letöltés 2016.07.12.

5. A DIFER számítógépes feldolgozása

DIFER feldolgozó program letölthető a

http://www.oktatas.hu/kozneveles/meresek/difer/difer_feldolgozo_program oldalról. Ezt a tömörített fájlt kicsomagolva kapunk egy setup.exe, egy DIFER_setup.msi fájlt és létrejön egy Adatlapok nevű mappa, melyből mind a hét mérési területhez nyomtathatunk mérési adatlapot. A program a setup.exe-re kattintva telepíthető.

5.1. A program telepítése

A telepítése nagyon egyszerűen és gyorsan elvégezhető, különösebb képzettséget nem igényel.

A használatához egy rövid útmutató is letölthető ugyanerről az oldalról,¹³ vagy a program telepítése után a Start menüből a DIFER programcsomagban az „Útmutató.rtf” fájlként is megtalálható. A telepítés után a képernyőn az alábbi ikon lesz látható.

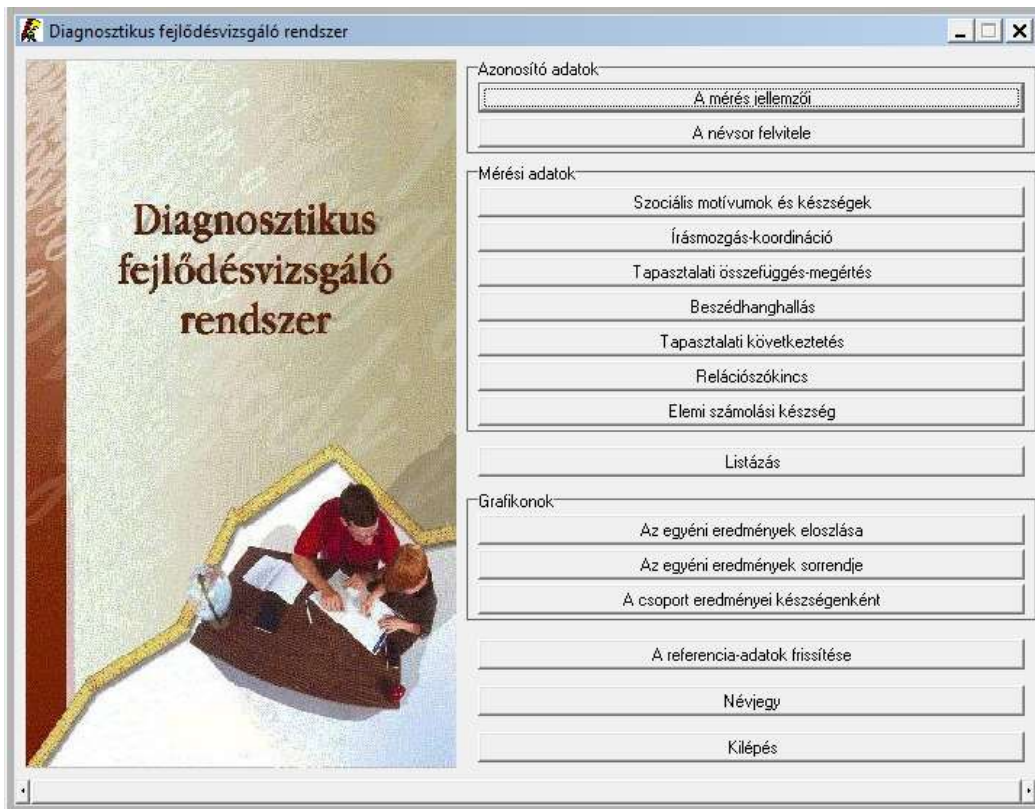
Erre az ikonra kattintva lehet a programot indítani.

A tanulók, illetve a tesztek eredményeinek rögzítéséhez és kiértékeléséhez a program funkcióinak használatát a programnyitó képernyő jobb oldalán látható sorrendben (fentről lefelé haladva) javasolt végigvinni.

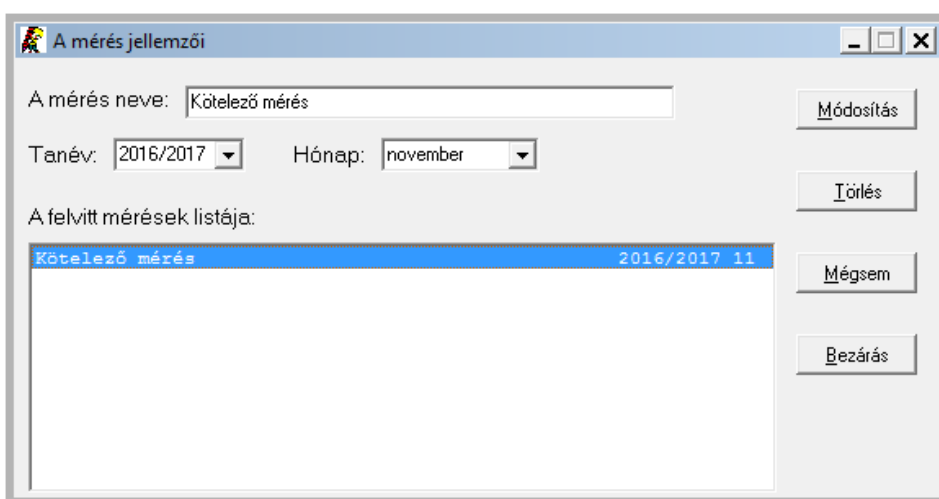
Először az azonosító adatokat kell megadni.

¹³ http://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/meresek/difer/difer_program_utmutato.pdf

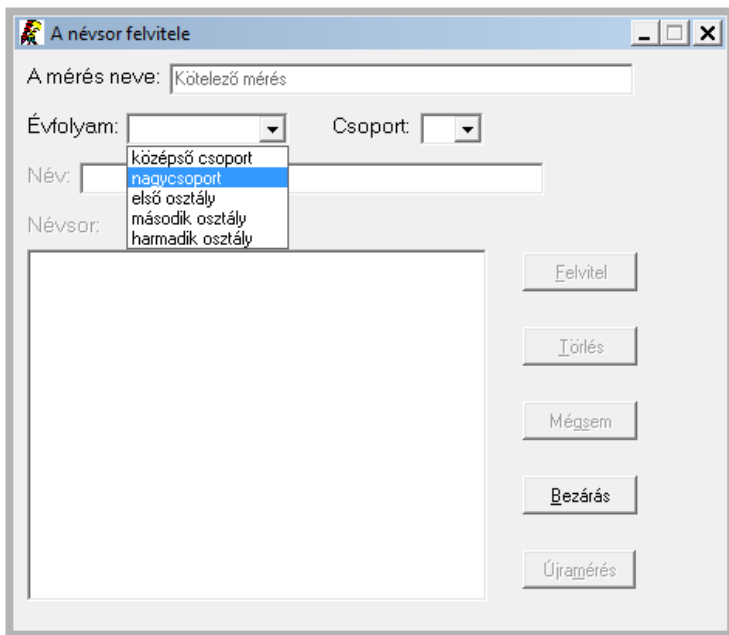
Azonosító adatok

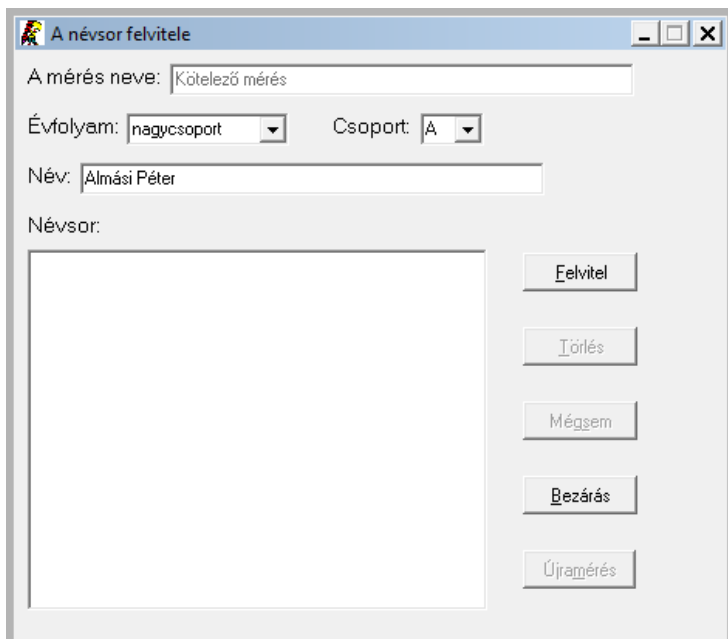
Ebben a menüpontban az aktuális mérés jellemzőit kell megadni, vagy a már rögzített mérést lehet a megjelenő felsorolásból kiválasztani. Új mérés rögzítésekor kötelező megadni a mérés nevét, a tanévét és a hónapját. A Felvitel gombra kattintva a mérés bekerül a listában. Több mérés is rögzíthető.

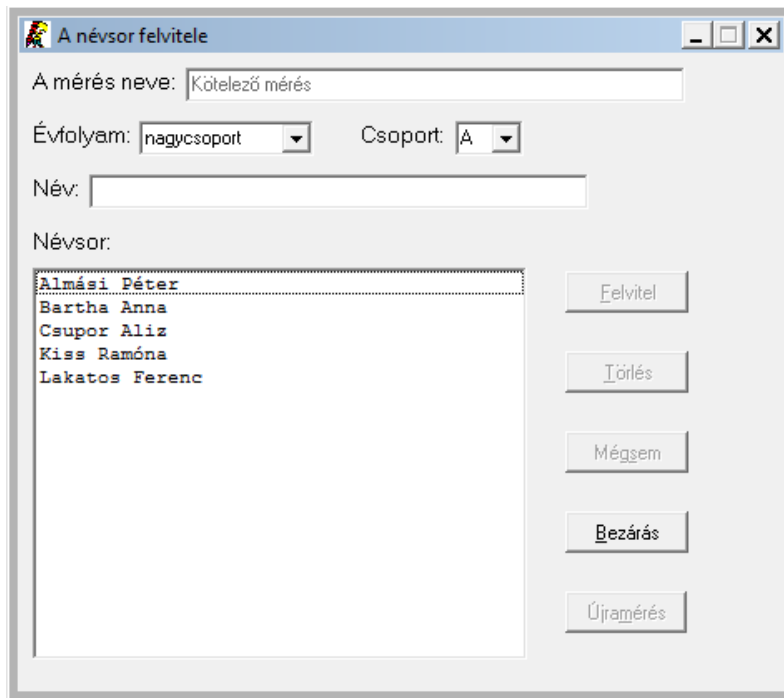
A névsor felvitele a következő lépés. Ehhez az előzőleg bevitt mérés nevének kiválasztása után a legördülő menüből ki kell választani a mérésben érintett évfolyamot. Értelemszerűen középső csoporttal kezdődik a felsorolás.

Aztán meg kell adni a csoport azonosítóját. Itt az A, B, C stb. nagybetűkkel jelölhetjük az egyes csoportokat.

Ezután írjuk be egyesével a gyermekek nevét. A név beírása után mindig kattintsunk a Felvitel gombra!

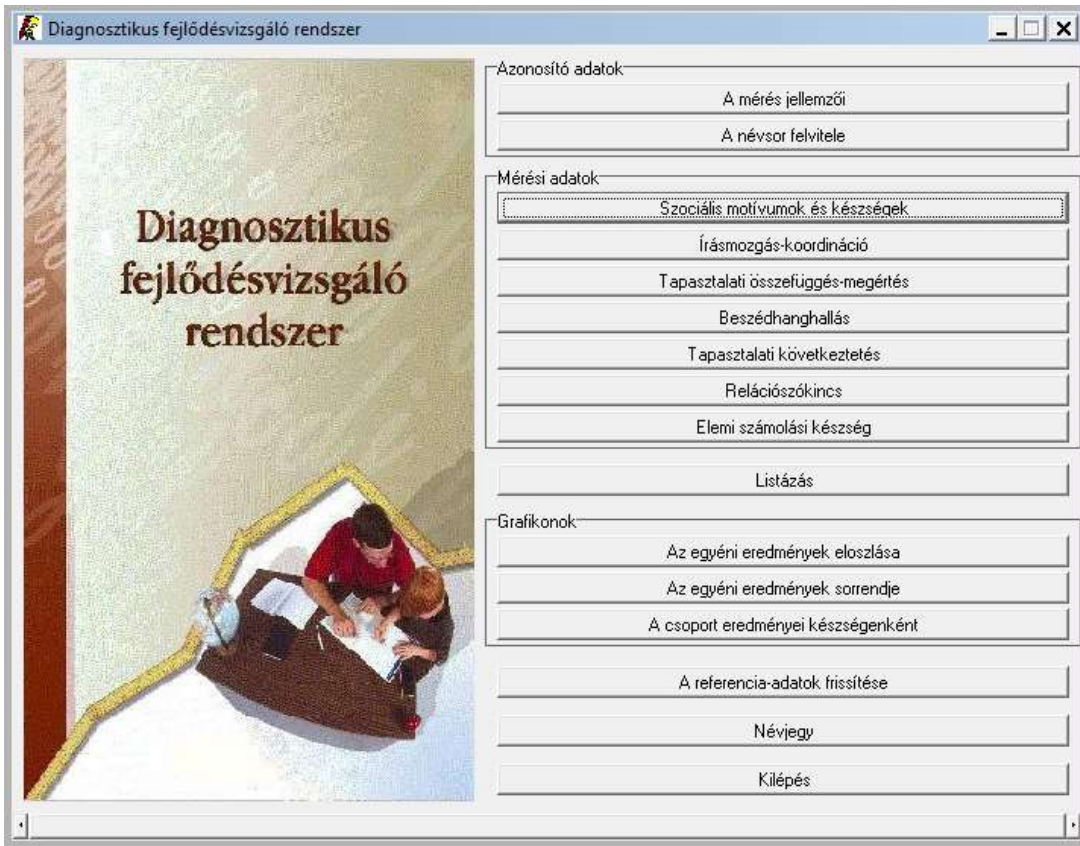
Természetesen lehetőség van a tévesen beírt gyermek nevének törlésére is.

5.2. Adatrögzítés

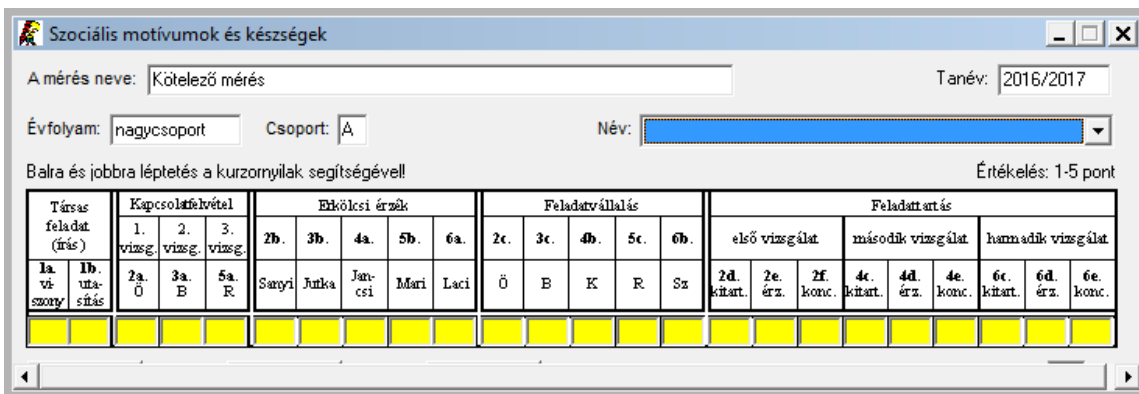
Mérési adatok menüpont

Miután a gyermekekkel elvégeztük a felmérést, következik a mérési adatok felvitele. Ezt minden gyermekre egyenként kell megtenni. A nyitóoldalon a Mérési adatok blokkban egymás alatt található a hét mérési terület. Az adatokat az „Adatlapok”-ról érdemes átvezetni.

Szociális motivumok és készségek

A szociális motivumok és készségek sorra kattintva megjelenik egy üres adatlap.

A megjelenő ún. ablak a függőleges vagy a vízszintes kereténél megfogva, amikor az egérmutató kétirányú nyílá alakul át – húzással tetszés szerint nagyobbra méretezhető, hogy jobban válthatóvá váljanak a gombok, feliratok.

Először a gyermek nevét kell kiválasztani a legördülő menüből.

Szociális motívumok és készségek

A mérés neve: Tanév:

Évfolyam: Csoport: Név:

Balra és jobbra léptetés a kurzornyilak segítségével

Társas feladat (írás)	Kapcsolatfelvétel			Ehkölcsei érzék					Feladatvállalás					Feladattartás										
	1a. vi- szony	1b. uta- stítás	1. vizsg.	2. vizsg.	3. vizsg.	2b.	3b.	4a.	5b.	6a.	2c.	3c.	4b.	5c.	6b.	első vizsgálat		második vizsgálat		harmadik vizsgálat				
			2a. Ö	3a. B	5a. R	Sanyi	Janka	Jancsi	Mari	Laci	Ö	B	K	R	Sz	2d. kitart.	2e. érz.	2f. konc.	4c. kitart.	4d. érz.	4e. konc.	6c. kitart.	6d. érz.	6e. konc.

Ekkor az adatlap automatikusan kitöltődik az elérhető maximális pontszámokkal.

Szociális motívumok és készségek

A mérés neve: Tanév:

Évfolyam: Csoport: Név:

Balra és jobbra léptetés a kurzornyilak segítségével

Értékelés: 1-5 pont

Társas feladat (írás)	Kapcsolatfelvétel			Ehkölcsei érzék					Feladatvállalás					Feladattartás										
	1a. vi- szony	1b. uta- stítás	1. vizsg.	2. vizsg.	3. vizsg.	2b.	3b.	4a.	5b.	6a.	2c.	3c.	4b.	5c.	6b.	első vizsgálat		második vizsgálat		harmadik vizsgálat				
			2a. Ö	3a. B	5a. R	Sanyi	Janka	Jancsi	Mari	Laci	Ö	B	K	R	Sz	2d. kitart.	2e. érz.	2f. konc.	4c. kitart.	4d. érz.	4e. konc.	6c. kitart.	6d. érz.	6e. konc.
	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5

Az 5-ös számokat rájuk kattintva lehet átírni más értékre. Az adatbevitel végén rá kell kattintani a Felvitel gombra, amely tapasztalatunk szerint a Szociális motívumok és készségek ablakban valami miatt nem látható teljes egészében. A gomb felső része viszont látható és erre kattintva is végrehajtja a program az adatbevitelt.

Szociális motívumok és készségek

A mérés neve: Tanév:

Évfolyam: Csoport: Név:

Balra és jobbra léptetés a kurzornyilak segítségével

Értékelés: 1-5 pont

Társas feladat (írás)	Kapcsolatfelvétel			Ehkölcsei érzék					Feladatvállalás					Feladattartás										
	1a. vi- szony	1b. uta- stítás	1. vizsg.	2. vizsg.	3. vizsg.	2b.	3b.	4a.	5b.	6a.	2c.	3c.	4b.	5c.	6b.	első vizsgálat		második vizsgálat		harmadik vizsgálat				
			2a. Ö	3a. B	5a. R	Sanyi	Janka	Jancsi	Mari	Laci	Ö	B	K	R	Sz	2d. kitart.	2e. érz.	2f. konc.	4c. kitart.	4d. érz.	4e. konc.	6c. kitart.	6d. érz.	6e. konc.
	5	5	5	4	5	5	3	5	5	5	1	5	5	5	5	5	2	4	5	5	5	5	5	5

Ezután a legördülő menüben választjuk a következő nevet és a maximális pontszámmal kitöltött táblázattal a fentebb leírtak szerint járunk el, míg nem rögzítettük az összes, mérésben részt vevő gyerek mérési eredményét.

Szociális motívumok és készségek

A mérés neve: Tanév:

Évfolyam: Csoport: Név:

Balra és jobbra léptetés a kurzor nyílak segítségével! Értékelés: 1-5 pont

Társas feladat (írás)	Kapcsolatfelvétel			Ekölcsei érzék					Feladatvállalás					Feladattartás									
	1. vizsg.	2. vizsg.	3. vizsg.	2b.	3b.	4a.	5b.	6a.	2c.	3c.	4b.	5c.	6b.	első vizsgálat			második vizsgálat			harmadik vizsgálat			
	2a. Ö	3a. B	5a. R	Sanyi	Jurka	Jancsi	Mari	Laci	Ö	B	K	R	Sz	2d. kitart.	2e. érz.	2f. konc.	4c. kitart.	4d. érz.	4e. konc.	6c. kitart.	6d. érz.	6e. konc.	
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5

Írásmozgás-koordináció

Diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszer

Diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszer

Azonosító adatok:

A mérés jellemzői

A névsor felvitele

Mérési adatok:

Szociális motívumok és készségek

Írásmozgás-koordináció

Tapasztalati összefüggés-megértés

Beszédhanghallás

Tapasztalati következtetés

Relációszőkincs

Elemi számolási készség

Listázás

Grafikonok:

Az egyéni eredmények eloszlása

Az egyéni eredmények sorrendje

A csoport eredményei készségenként

A referencia-adatok frissítése

Névjegyzék

Kilépés

Az Írásmozgás koordináció eredményének rögzítésénél hasonló az eljárás. Először megjelenik az üres táblázat, majd a gyermek nevének kiválasztása után feltöltődik a maximális pontszámmal.

Írásmozgás-koordináció

A mérés neve: Tanév:

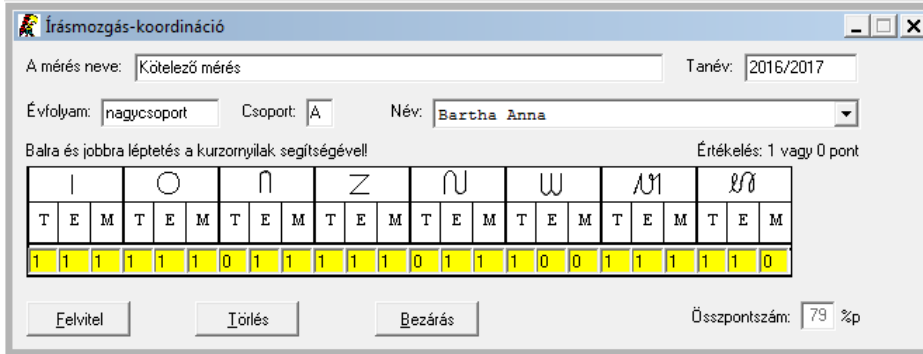
Évfolyam: Csoport: Név:

Balra és jobbra léptetés a kurzor nyílak segítségével! Értékelés: 1 vagy 0 pont

I	O	n	Z	u	W	M	l										
T	E	M	T	E	M	T	E	M	T	E	M	T	E	M	T	E	M

Összpontszám: %p

Ezeket szükség szerinti az alacsonyabb értékre át kell írni. Itt már jól látszik a bal alsó sarokban a Felvitel gomb. Az ablak jobb alsó sarkában nyomon követhető az összpontszám alakulása százalékos értékben kifejezve.

Írásmozgás-koordináció

A mérés neve: Kötelező mérés Tanév: 2016/2017

Évfolyam: nagycsoport Csoport: A Név: Bartha Anna

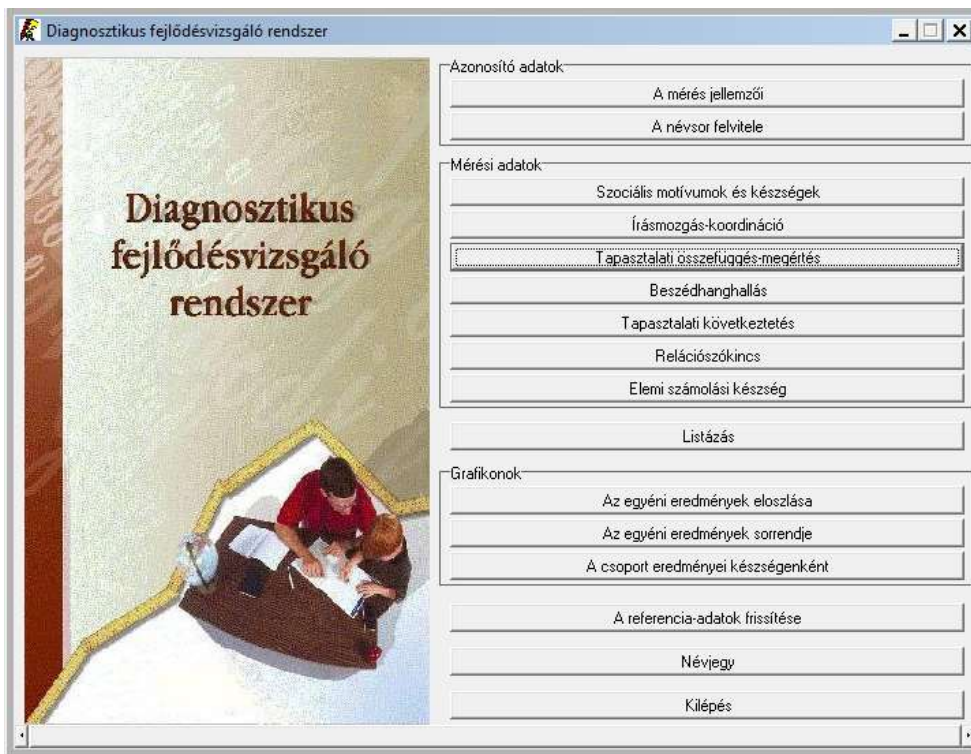
Balra és jobbra léptetés a kurzornyílak segítségével! Értékelés: 1 vagy 0 pont

I	O	n	Z	Ű	W	M	Ű																
T	E	M	T	E	M	T	E	M	T	E	M	T	E	M	T	E	M						
1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	1	1	1	0

Felvitel Iörlés Bezárás

Összpontszám: 79 %p

Tapasztalati összefüggés-megértés

Diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszer

Azonosító adatok:

- A mérés jellemzői
- A névsor felvitele

Mérési adatok:

- Szociális motívumok és készségek
- Írásmozgás-koordináció
- Tapasztalati összefüggés-megértés**
- Beszédhanghallás
- Tapasztalati következtetés
- Relációszókincs
- Elemi számolási készség

Listázás

Grafikonok:

- Az egyéni eredmények eloszlása
- Az egyéni eredmények sorrendje
- A csoport eredményei készségenként
- A referencia-adatok frissítése
- Névjegy
- Kilépés

A tapasztalati összefüggés-megértésnél a maximális pontszám 1, melyet szükség szerint 0-ra lehet átírni. Átíráskor az összpontszám 100%-os értékről arányosan csökken.

Tapasztalati összefüggés-megértés

A mérés neve: Tanév:

Évfolyam: Csoport: Név:

Balra és jobbra léptetés a kurzorjnyílak segítségével Értékelés: 1 vagy 0 pont

A teszt- váhozat sorszámja	1. Megbotlás vagy Radír				2. Forint vagy Kör				3. Eső vagy Felhő				4. Sérülés vagy Állat			
	N/	!	O/	M/	N/	!	O/	M/	N/	!	O/	M/	N/	!	O/	M/
	C	?	E	N	C	?	E	N	C	?	E	N	C	?	E	N
2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Módosítás Összpontszám: %p

Tapasztalati összefüggés-megértés

A mérés neve: Tanév:

Évfolyam: Csoport: Név:

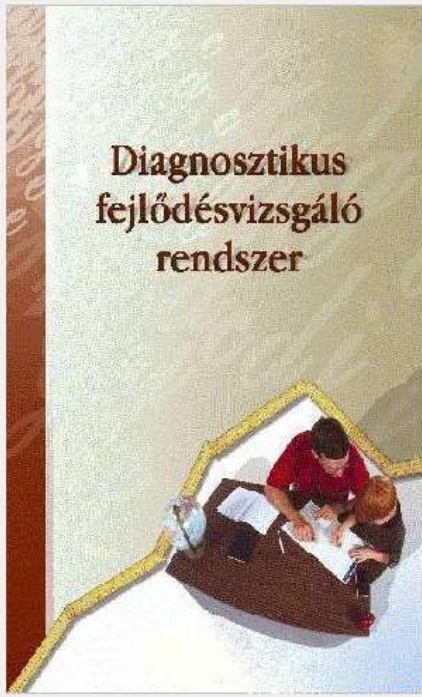
Balra és jobbra léptetés a kurzorjnyílak segítségével Értékelés: 1 vagy 0 pont

A teszt- váhozat sorszámja	1. Megbotlás vagy Radír				2. Forint vagy Kör				3. Eső vagy Felhő				4. Sérülés vagy Állat			
	N/	!	O/	M/	N/	!	O/	M/	N/	!	O/	M/	N/	!	O/	M/
	C	?	E	N	C	?	E	N	C	?	E	N	C	?	E	N
2	0	1	1	0	1	1	0	1	0	1	1	1	0	0	1	1

Módosítás Összpontszám: %p

Beszédhanghallás

Diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszer

**Diagnosztikus
fejlődésvizsgáló
rendszer**

Azonosító adatok:

A mérés jellemzői

A névsor felvitele

Mérési adatok:

Szociális motívumok és készségek

Írásmozgás-koordináció

Tapasztalati összefüggés-megértés

Beszédhanghallás

Tapasztalati következtetés

Relációszőkincs

Elemi számolási készség

Listázás

Grafikonok:

Az egyéni eredmények eloszlása

Az egyéni eredmények sorrendje

A csoport eredményei készségenként

A referencia-adatok frissítése

Névjegy

Kilépés

A Beszédhanghallás esetén először a rövid változat táblázatát kell kitölteni. Ha a teljes mérést elvégezték, tehát a teszt valamennyi feladatáról vannak adatok, akkor ezek rögzítése a Folytatás gombra való kattintás után válik lehetővé.

Beszédhanghallás

Évfolyam: Csoport: Név:

Balra és jobbra léptetés a kurzornyilak segítségével! Értékelés: 1 vagy 0 pont

Rövid változat

p- b	l- ll	e- é	gy- gy	- h	m- m	t- t	d- d	- r	p- p	b- b	k- k	sz- z	c- sz	gy- ny
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	0	0

Folytatás (teljes teszt esetén)

Folytatás

d- t	s- cs	j- l	sz- s	f- v	t- k	r- l	gy- ny	zs- z	é- i	ú- ü	gy- ty	i- i	ö- ö	ll- l	g- k	s- zs	sz- c	ty- gy	ö- ő	- c
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36

b- g	d- b	m- m	h- l	j- s	zs- e	zs- z	é- á	ú- ü	b- b	d- b	zs- cs	r- r	m- n	k- g	t- t	o- ö	z- z	s- sz	z- z	n- -	é- i	sz- ssz	
37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60

Felvitel Összpontszám: %p

Ekkor a teszt további feladatainál is megjelennek az 1-es pontszámok, melyek az eredményeknek megfelelően átírhatók 0-ra.

Beszédhanghallás

Évfolyam: Csoport: Név:

Balra és jobbra léptetés a kurzornyilak segítségével! Értékelés: 1 vagy 0 pont

Rövid változat

p- b	l- ll	e- é	gy- gy	- h	m- m	t- t	d- d	- r	p- p	b- b	k- k	sz- z	c- sz	gy- ny
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	0	0

Folytatás (teljes teszt esetén)

Folytatás

d- t	s- cs	j- l	sz- s	f- v	t- k	r- l	gy- ny	zs- z	é- i	ú- ü	gy- ty	i- i	ö- ö	ll- l	g- k	s- zs	sz- c	ty- gy	ö- ő	- c		
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36		
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

b- g	d- b	m- m	h- l	j- s	zs- e	zs- z	é- á	ú- ü	b- b	d- b	zs- cs	r- r	m- n	k- g	t- t	o- ö	z- z	s- sz	z- z	n- -	é- i	sz- ssz	
37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Felvitel Összpontszám: %p

Beszédhanghallás

Évfolyam: Csoport: Név:

Balra és jobbra léptetés a kurzornyílak segítségével Értékelés: 1 vagy 0 pont

Rövid változat

p- b	l- ll	e- é	gy- gy	- h	m- m	t- t	d- d	- r	p- p	b- b	k- k	sz- z	c- sz	gy- ny
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	0	0

Folytatás (teljes teszt esetén)

Folytatás

d- t	s- cs	j- l	sz- s	f- v	t- k	r- l	gy- ny	zs- z	é- i	ú- ü	gy- ty	i- i	ö- ó	ll- l	g- k	s- zs	sz- c	ty- gy	ö- ó	- c
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36
1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	0	1	1

b- g	d- b	m- m	h- l	j- s	zs- e	zs- z	é- á	ú- ú	b- b	d- b	zs- cs	r- r	m- n	k- g	t- t	o- ö	z- z	s- sz	z- z	n- -	é- i	sz- sz	
37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	0	0	1	1	0	0	0	1	1	0	0	1	1	1

Felvitel Összpontszám: %p

Tapasztalati következtetés

Diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszer

Azonosító adatok

A mérés jellemzői

A névsor felvitele

Mérési adatok

Szociális motívumok és készségek

Írásmozgás-koordináció

Tapasztalati összefüggés-megértés

Beszédhanghallás

Tapasztalati következtetés

Relációszőkincs

Elemi számolási készség

Listázás

Grafikonok

Az egyéni eredmények eloszlása

Az egyéni eredmények sorrendje

A csoport eredményei készségenként

A referencia-adatok frissítése

Névjegy

Kilépés

A tapasztalati következtetés értéke szintén 1 vagy 0 lehet. A gyermek nevének kiválasztása után ezeket az adatokat kell a papíralapú Adatlapról ide átírni.

Tapasztalati következtetés

A mérés neve: Tanév:

Évfolyam: Csoport: Név:

Balra és jobbra léptetés a kurzorjnyílak segítségével

Értékelés: 1 vagy 0 pont

A teszt- válozat sorszámja	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16

Tapasztalati következtetés

A mérés neve: Tanév:

Évfolyam: Csoport: Név:

Balra és jobbra léptetés a kurzorjnyílak segítségével

Értékelés: 1 vagy 0 pont

A teszt- válozat sorszámja	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	0

Relációszőkincs

Diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszer

**Diagnosztikus
fejlődésvizsgáló
rendszer**

Azonosító adatok

Mérési adatok

Grafikonok

A relációszőkincsnél szintén 0 vagy 1 lehet a bevitt érték.

Relációszókincs

A mérés neve: Tanév:

Évfolyam: Csoport: Név:

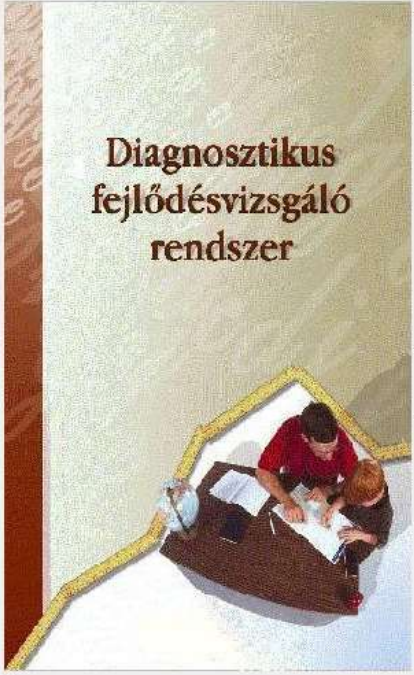
Balra és jobbra léptetés a kurzorjellek segítségével Értékelés: 1 vagy 0 pont

A tesztváltozat sorszáma	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	R	S	T	U	V	X	Y	Z
	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	

Összpontszám: %p

Elemi számolási készség

Diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszer

Diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszer

Ázonosító adatok:

Mérési adatok:

Grafikonok:

Az elemi számolási készség eredménye szintén 0 vagy 1-es értéket kaphat.

Elemi számolási készség

A mérés neve: Tanév:

Évfolyam: Csoport: Név:

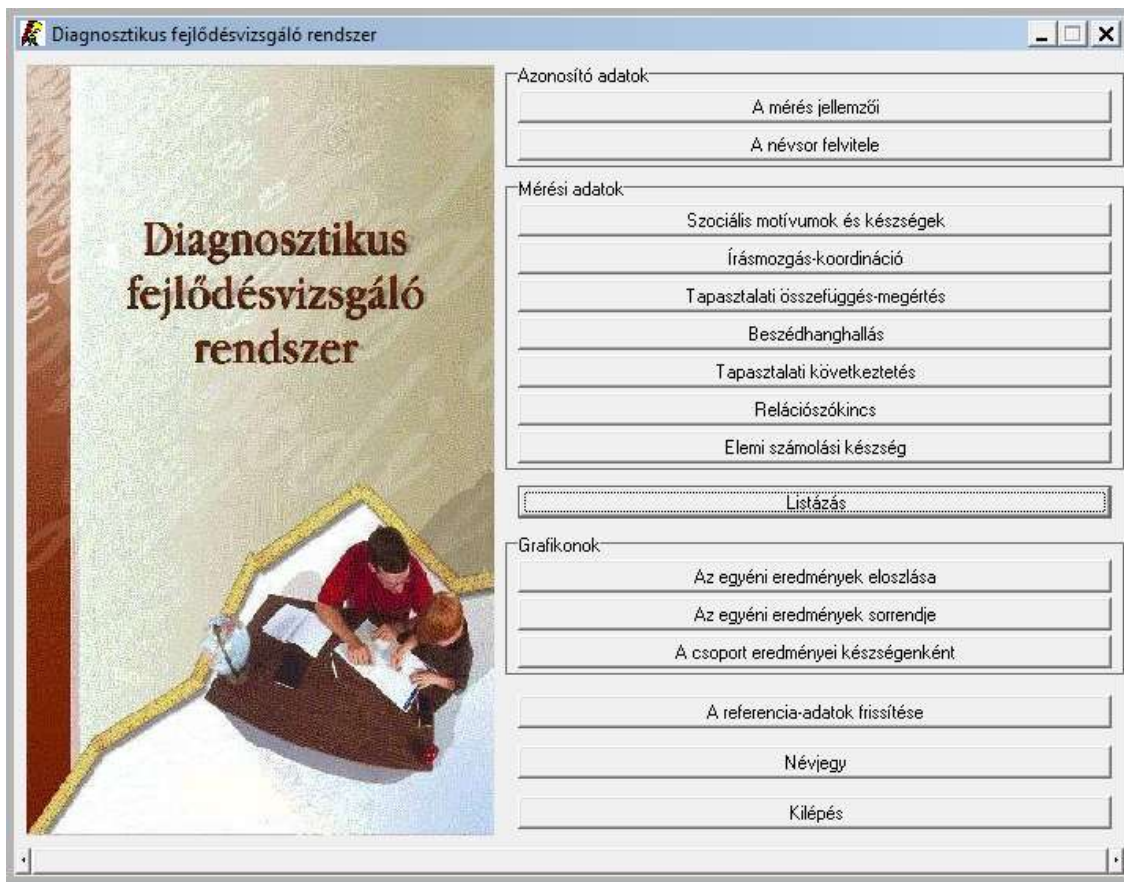
Balra és jobbra léptetés a kurzorjellek segítségével Értékelés: a "Számolás" oszlopban 0-21, a többiben 1 vagy 0 pont

Számolás	Számkörök átlépése					Számolás visszafelé							
	A	B	C	D	E	A	B	C	D	E	F	G	H
0-21	30	40	50	100	500	0←2	1←3	3←6	8←11	18←21	48←51	98←101	498←501
10	1	1	1	0	0	1	1	1	1	0	0	0	0

Műveletek pálcikákkal											Számképfelismerés				Számolás								
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	A	B	C	D	A	B	C	D					
1	3	5	6	10	12	15	20	4	16	-16	1	2	3	5	7	10	c+d	a+b	acd	1...	10...	22...	118...
1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0

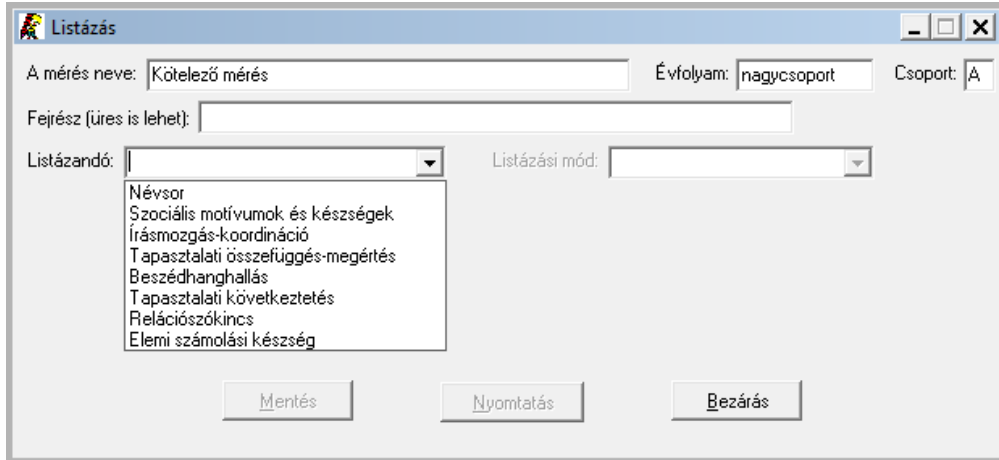
Összpontszám: %p

Listázás

Az adatok rögzítése után következhet a listázás. A Listázandó legördülő menüjében a Névsor, illetve a hét készség közül lehet választani. A Listázási mód menüjében az Adatlap választása esetén "ADATLAP"-ot kapunk a csoport névsorával, míg az „Eredmények betűrendben” és az „Eredmények pontszám szerint” esetén a programban rögzített mérési eredmények listáját kapjuk meg. Tapasztalataink szerint a Nyomtatás funkció nem működik. Ennek oka a 2001-ben készült DIFER elemző program és a jelenlegi, fejlettebb operációs rendszerek közötti összhang hiánya lehet.

A listázandó dokumentum fejrészébe rövid szöveget (megjegyzést) is írhatunk.

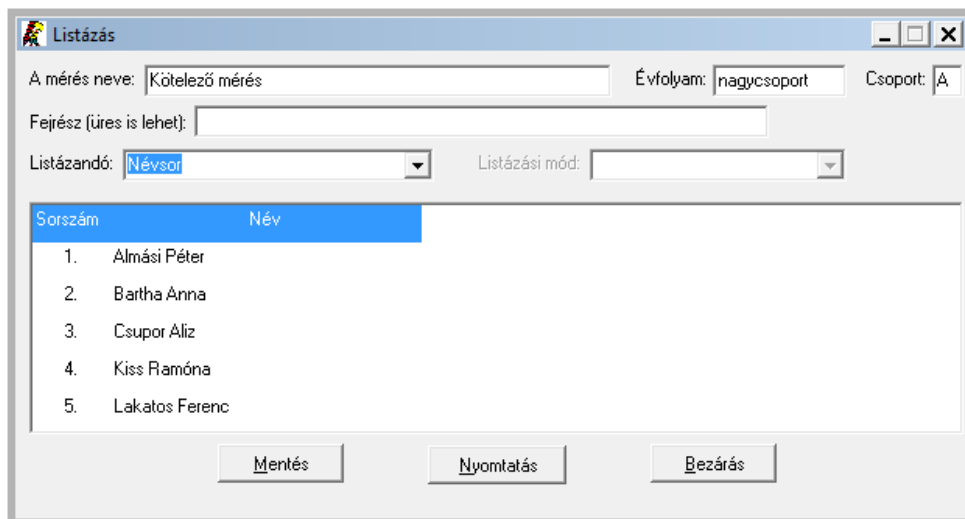
A mérés neve: Évfolyam: Csoport:

Fejrész (üres is lehet):

Listázandó: Listázási mód:

- Névsor
- Szociális motívumok és készségek
- Írásmozgás-koordináció
- Tapasztalati összefüggés-megértés
- Beszédhanghallás
- Tapasztalati következtetés
- Relációszőkincs
- Elemi számolási készség

A következő képernyőképek néhány lehetséges beállítást mutatnak be.

A mérés neve: Évfolyam: Csoport:

Fejrész (üres is lehet):

Listázandó: Listázási mód:

Sorszám	Név
1.	Almási Péter
2.	Bartha Anna
3.	Csupor Alíz
4.	Kiss Ramóna
5.	Lakatos Ferenc

Listázás

A mérés neve: Évfolyam: Csoport:

Fejlesztés (üres is lehet):

Listázandó: Listázási mód:

Sorszám	Név	I01	I02	I03	I04	I05	I06	I07	I08	I09	I10	I11	I12	I13	I14	I15	I16	I17
1.	Almási Péter																	
2.	Bartha Anna																	
3.	Csupor Alíz																	
4.	Kiss Ramóna																	
5.	Lakatos Ferenc																	

Listázás

A mérés neve: Évfolyam: Csoport:

Fejlesztés (üres is lehet):

Listázandó: Listázási mód:

Sorszám	Név	I01	I02	I03	I04	I05	I06	I07	I08	I09	I10	I11	I12	I13	I14	I15	I16	I17
1.	Almási Péter	5	5	5	4	5	5	3	5	5	5	1	5	5	5	5	5	2
2.	Bartha Anna	5	5	5	5	5	5	2	5	4	5	5	4	5	3	5	1	5
3.	Csupor Alíz	5	5	5	4	5	5	4	5	5	5	5	4	5	5	5	5	4
4.	Kiss Ramóna	2	5	5	1	5	5	4	5	4	5	3	5	4	5	5	3	3
5.	Lakatos Ferenc	2	3	5	2	5	3	3	5	4	5	5	3	3	5	5	2	5

Listázás

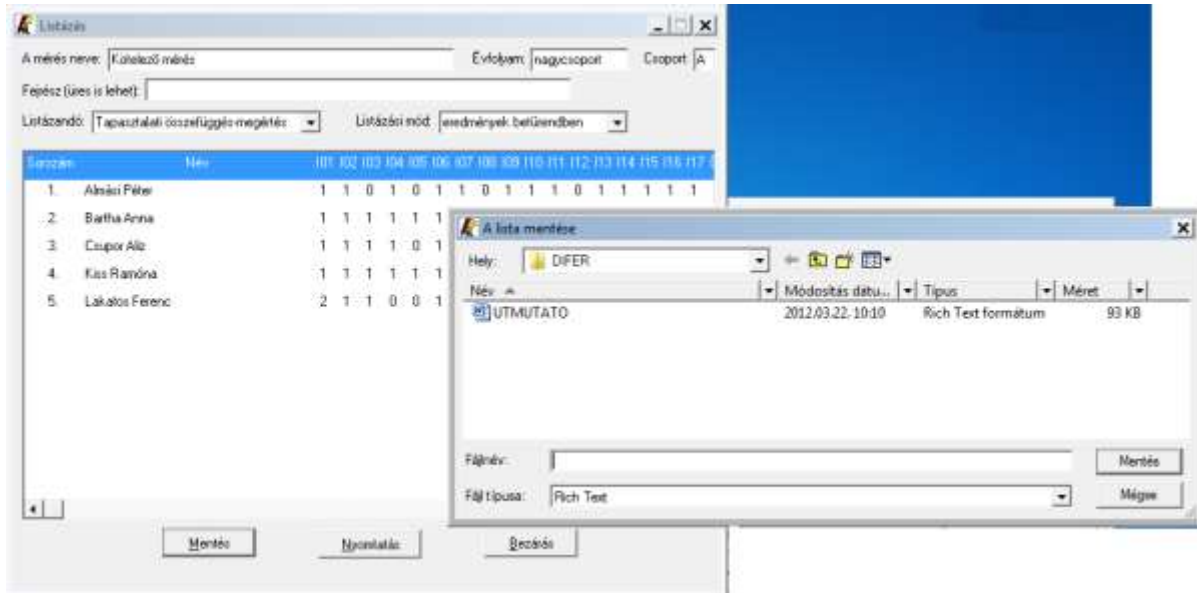
A mérés neve: Évfolyam: Csoport:

Fejlesztés (üres is lehet):

Listázandó: Listázási mód:

Sorszám	Név	I01	I02	I03	I04	I05	I06	I07	I08	I09	I10	I11	I12	I13	I14	I15	I16	I17
1.	Lakatos Ferenc	2	3	5	2	5	3	3	5	4	5	5	3	3	5	5	2	5
2.	Kiss Ramóna	2	5	5	1	5	5	4	5	4	5	3	5	4	5	5	3	3
3.	Bartha Anna	5	5	5	5	5	5	2	5	4	5	5	4	5	3	5	1	5
4.	Almási Péter	5	5	5	4	5	5	3	5	5	5	1	5	5	5	5	5	2
5.	Csupor Alíz	5	5	5	4	5	5	4	5	5	5	5	4	5	5	5	5	4

Mivel a közvetlen nyomtatás nem működik a programban, ezért javasolt az eredményeket a Mentés funkcióval elmenteni és az így keletkezett fájlt lehet majd nyomtatni. A mentés képernyője a következő:

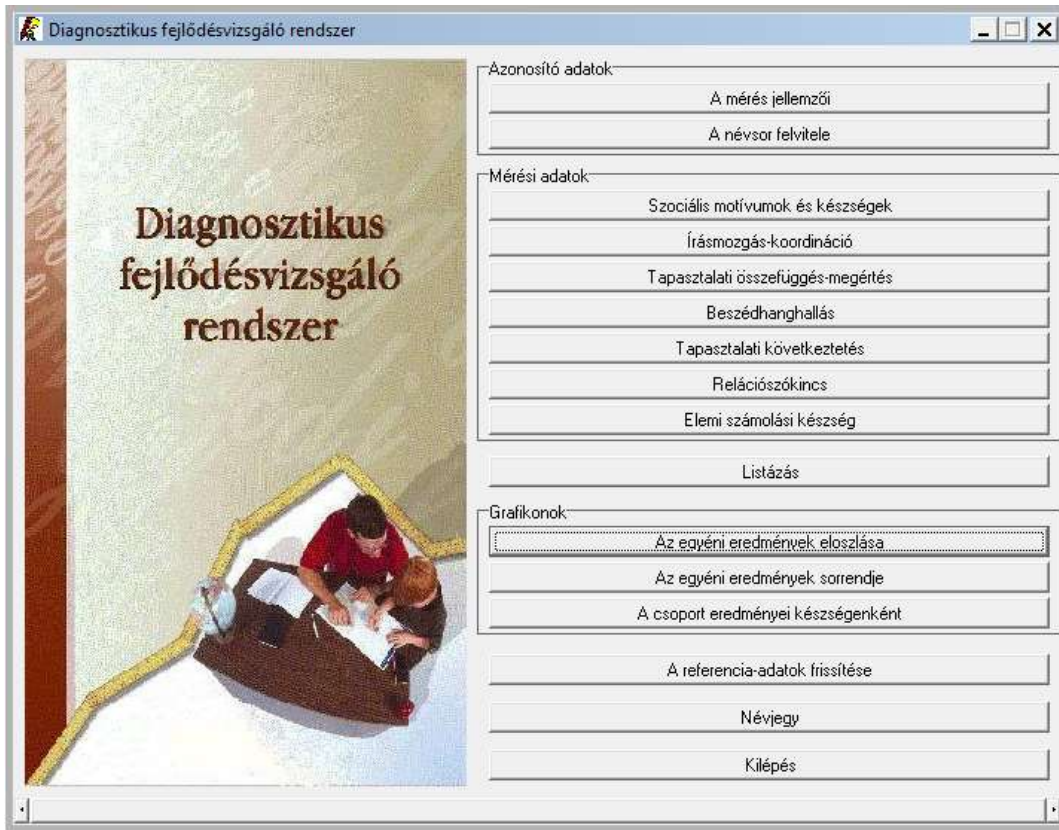
A program automatikusan a vinciester Program Files mappájába telepített DIFER mappába akarja menteni az adatokat, de a mentés helye a Hely DIFER felirat után lévő kis háromszögre kattintva tetszőlegesen kiválasztható. Meg kell adni a fájl nevét és rtf formátumban elmenti a program. Ez a fájl Word-ben megnyitható és innen már minden gond nélkül nyomtatható.

EREDMÉNYEK																									
A mérés neve: Kótelező mérés																		Tanév: 2016/2017		Hónap: 11					
Évfolyam: nagycsoport																		Csoport: A							
4) SZOCIÁLIS MOTÍVUMOK ÉS KÉSZSÉGEK																		Értékelés: 1-5 pont							
Név	Kisgyűjtés (10p)		Központi feladatok			Emlékezők					Példaminták					Példaminták						Összesen (10p)			
	1a	1b	1	2	3	2b	3b	4a	5b	6a	7c	3c	4b	5c	6b	10a	10b	10c	10d	10e					
			1a	1b	1c	1a	1b	1c	1d	1e	1a	1b	1c	1d	1e	1a	1b	1c	1d	1e					
Almási Péter	5	5	5	4	5	5	3	5	5	5	1	5	5	5	5	5	2	4	5	5	5	5	5	5	90
Bartha Anna	5	5	5	5	5	5	2	5	4	5	5	4	5	3	5	1	5	5	2	5	4	4	5	5	96
Csupor Áltz	5	5	5	4	5	5	4	5	5	5	5	4	5	5	5	5	4	5	5	5	5	4	4	5	95
Kiss Ramóna	2	5	5	1	5	5	4	5	4	5	3	5	4	5	5	3	3	5	4	5	2	5	5	5	83
Lakatos Ferenc	2	3	5	2	5	3	3	5	4	5	5	3	3	5	5	2	5	3	4	4	5	3	3	5	76

1a=100%-os teljesítés, 1b=90%-os teljesítés, 1c=80%-os teljesítés, 1d=70%-os teljesítés, 1e=60%-os teljesítés, 2a=100%-os teljesítés, 2b=90%-os teljesítés, 2c=80%-os teljesítés, 2d=70%-os teljesítés, 2e=60%-os teljesítés, 3a=100%-os teljesítés, 3b=90%-os teljesítés, 3c=80%-os teljesítés, 3d=70%-os teljesítés, 3e=60%-os teljesítés, 4a=100%-os teljesítés, 4b=90%-os teljesítés, 4c=80%-os teljesítés, 4d=70%-os teljesítés, 4e=60%-os teljesítés, 5a=100%-os teljesítés, 5b=90%-os teljesítés, 5c=80%-os teljesítés, 5d=70%-os teljesítés, 5e=60%-os teljesítés, 6a=100%-os teljesítés, 6b=90%-os teljesítés, 6c=80%-os teljesítés, 6d=70%-os teljesítés, 6e=60%-os teljesítés, 7a=100%-os teljesítés, 7b=90%-os teljesítés, 7c=80%-os teljesítés, 7d=70%-os teljesítés, 7e=60%-os teljesítés, 8a=100%-os teljesítés, 8b=90%-os teljesítés, 8c=80%-os teljesítés, 8d=70%-os teljesítés, 8e=60%-os teljesítés, 9a=100%-os teljesítés, 9b=90%-os teljesítés, 9c=80%-os teljesítés, 9d=70%-os teljesítés, 9e=60%-os teljesítés, 10a=100%-os teljesítés, 10b=90%-os teljesítés, 10c=80%-os teljesítés, 10d=70%-os teljesítés, 10e=60%-os teljesítés.

5.3. Elemzés

Grafikonok készítése

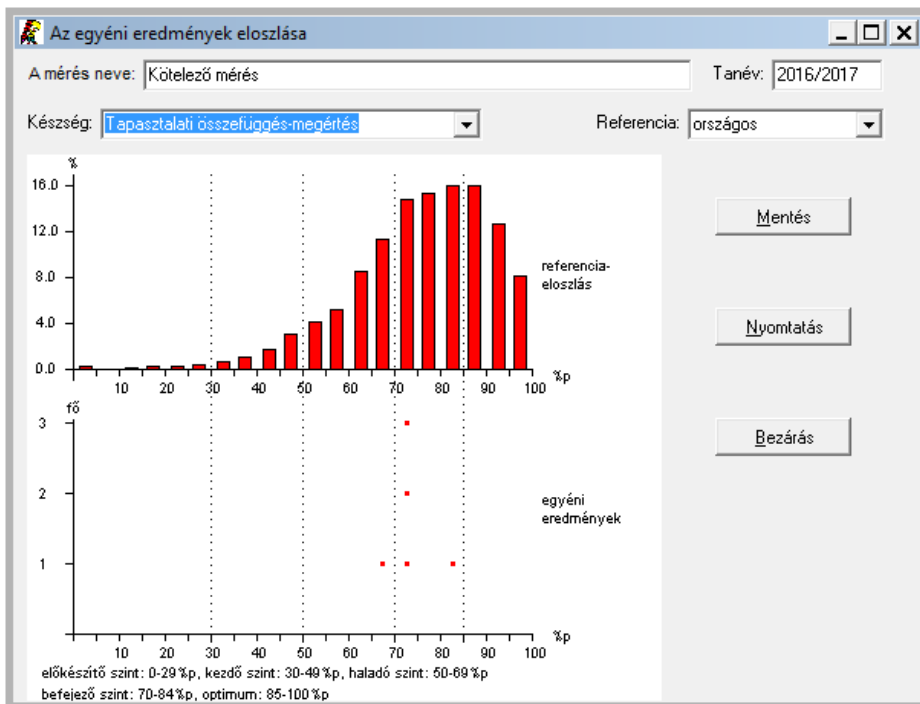

A továbbiakban lehetőség van egyéni és csoportos szinten is elemezni a mérési adatokat. A vizsgált csoport tagjainak egyéni eredmények szerinti eloszlásának grafikusán jeleníti meg a program.

Ez a funkció segít abban, hogy adatainkat szemléletesen reprezentálhassuk, az elért eredmények szemléletesen összehasonlíthatóvá váljanak más csoportok eredményével.

A legördülő menüből ki kell választani a megfelelő készséget és a másik legördülő menüből pedig azt a referencia csoportot, melyik eredményének eloszlásához akarjuk hasonlítani a mért csoportunk tagjainak eredményét. A referenciacsoportok lehetnek:

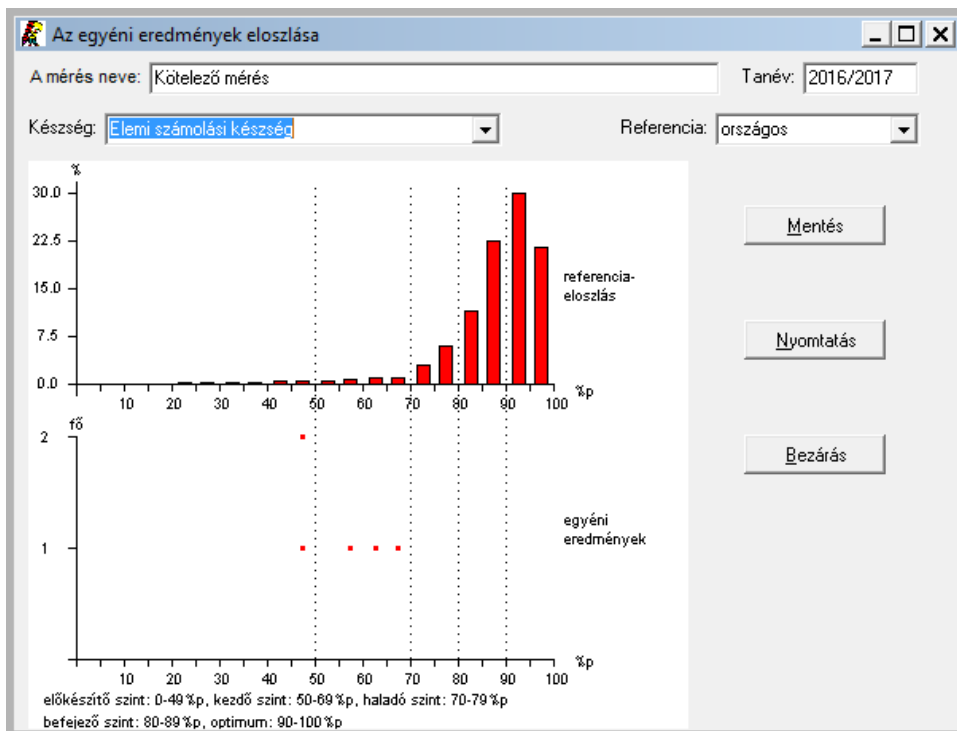
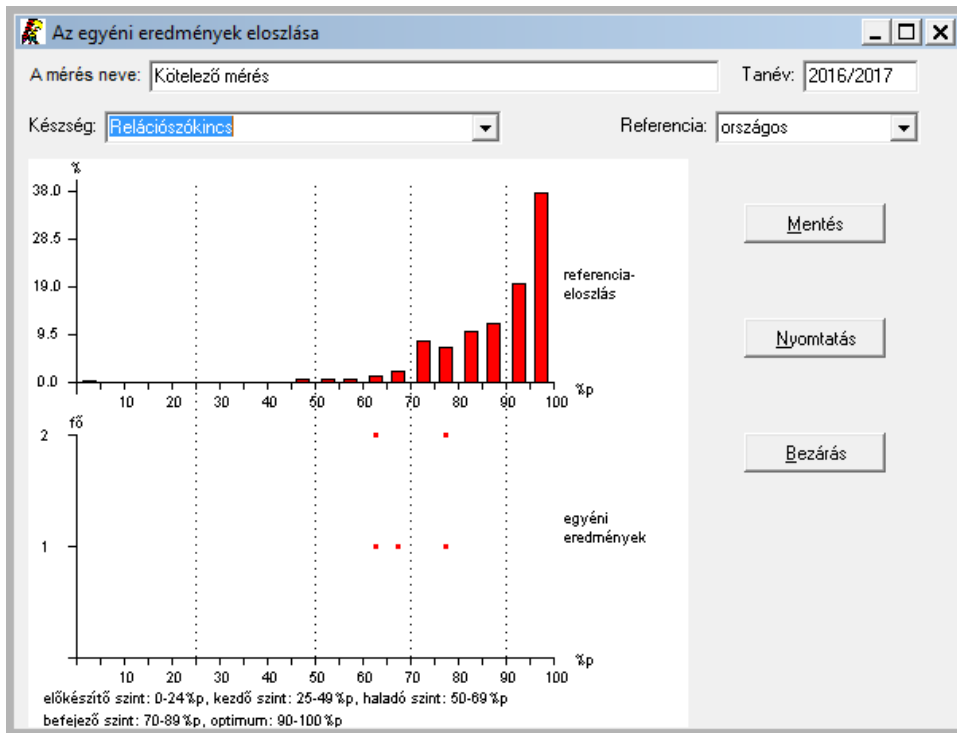
- országos,
- Budapest,
- nagyváros,
- kisváros,
- nagyközség,
- kisközség

A megjelenő ábra felső részén a referencia-adatok eloszlása, alsó részén a csoport eredményeinek eloszlása látható. A vizsgálatban résztvevők eredményeit apró piros négyzetek mutatják. Az ábrán balról jobbra haladva négy függőleges szaggatott vonal jelzi az előkészítő, a kezdő, a haladó, a befejező és az optimum szintek határait. Az ezekhez tartozó százalékos érték a diagram alatt is megtalálható.

Mind a hét vizsgált készség esetében külön-külön el lehet végezni ezt az elemzést.

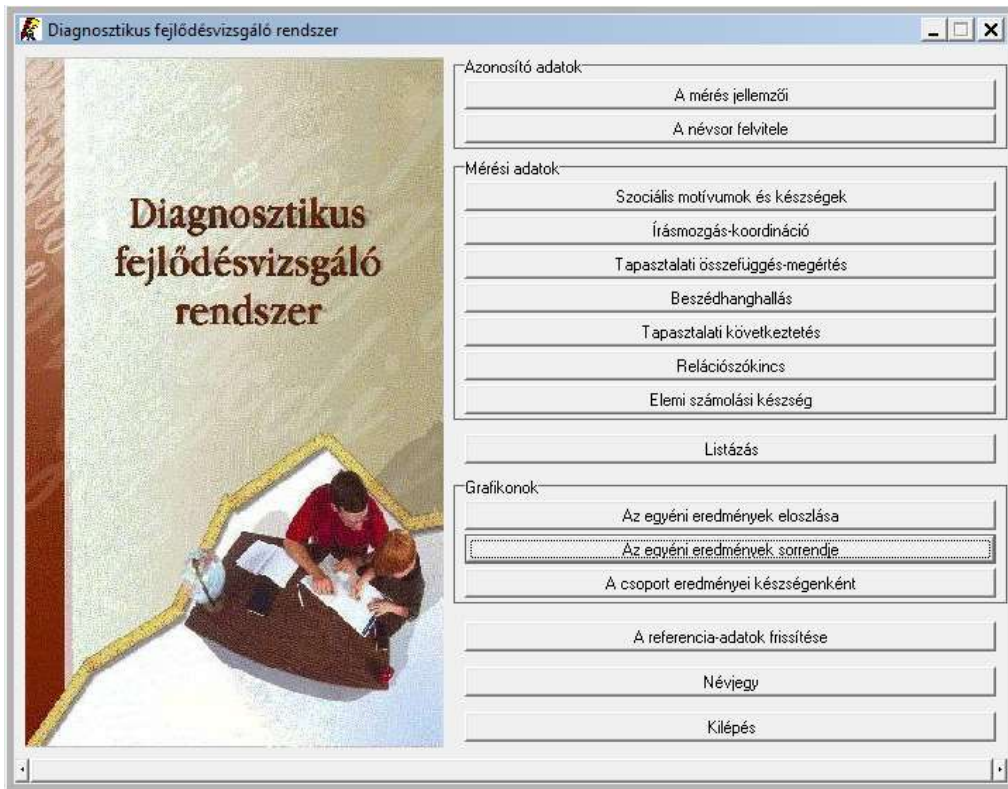
Az egyes fejlődési szakaszok határai a különböző készségek esetében eltérőek.

Ha a diagramokat papíralapon is szeretnénk megőrizni, akkor itt is a Mentés funkció használata ajánlott.

A Bezárás gombbal léphetünk vissza a főmenübe.

Egyéni eredmények sorrendje

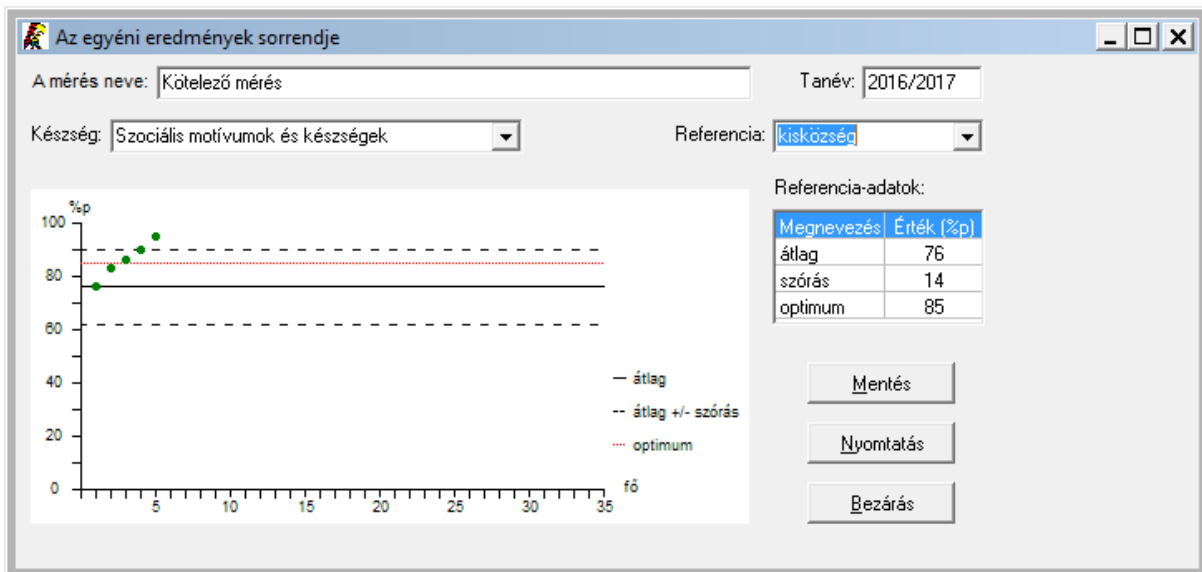
Az egyéni eredmények sorrendje menüpont

Itt az előzőekben már ismertetett beállítások elvégzése után a vizsgált csoport egyéni eredményeinek növekvő sorrendben való grafikus megjelenítése illetve az egyéni eredményeknek a referencia-adatok átlagához, szórásához és az optimumához való viszonyítása történik.

Az egyes gyermekek eredménye zöld ponttal van jelölve.

A kurzorral egy-egy pontra rámutatva megjelenik a név és a hozzá tartozó, százalékpontban kifejezett eredmény. Magára a zöld pontra rákattintva pedig a feladatonkénti eredmények listáját mutatja meg a program.

Mind a hét vizsgált készség esetében külön-külön el lehet végezni ezt az elemzést.

Csoporteredmények

Diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszer

Azonosító adatok:

Mérési adatok:

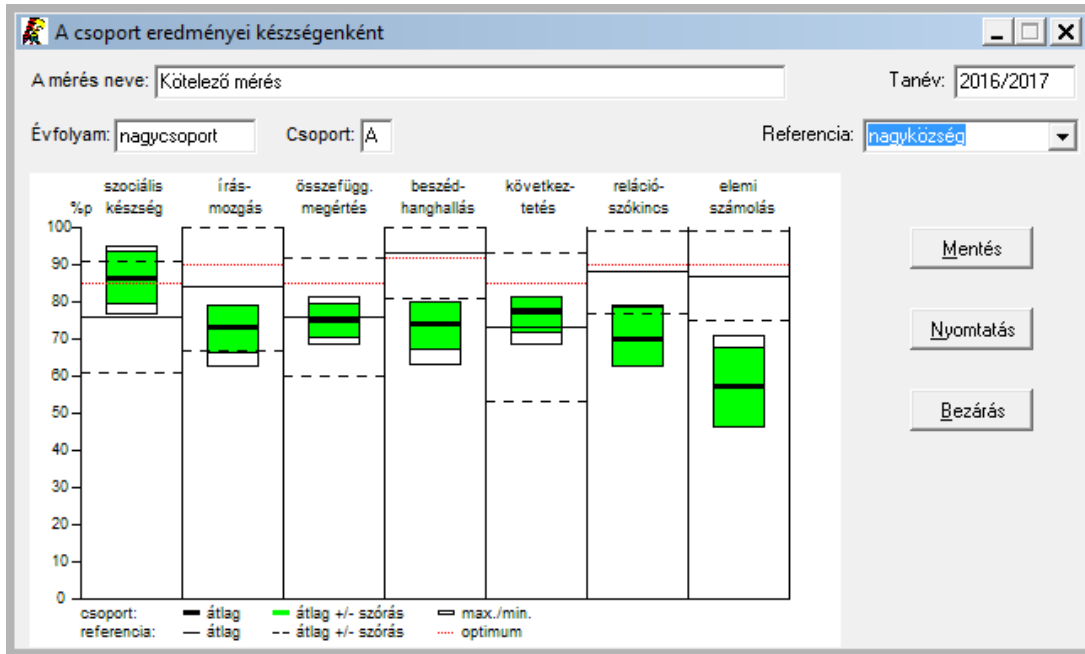
Grafikonok:

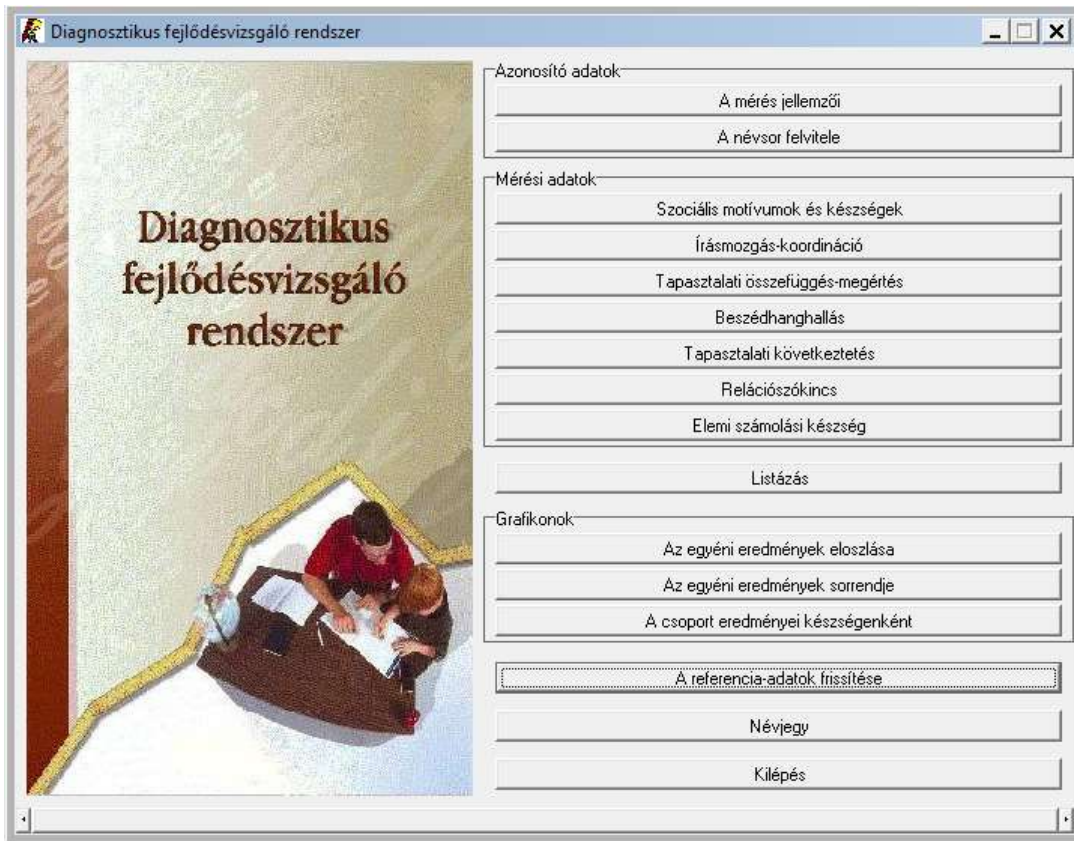
A **csoport eredményei készségenként** menüpontban a vizsgált csoport minden rögzített eredményének készségenkénti átlagát, szórását és terjedelmét (a legjobb és a leggyengébb eredmény közötti eltérés), valamint a referencia-adatok átlagának, szórásának és az optimumának a grafikus megjelenítését és összehasonlítását mutatja a megjelenő diagram.

Az ábra hét oszlopa a hét készségnek felel meg. Mindegyik oszlop mutatja a csoport átlagát (vastag fekete vonal), a szórással megnövelt átlag és a szórással csökkentett átlag értékét (zöld téglalap), a csoport legjobb és leggyengébb eredményét (fehér téglalap), továbbá a referencia-adatokat melyek közül az átlagot vékony fekete vonal, a szórásokat szaggatott vonalak és az optimumot piros vonal jelzi.

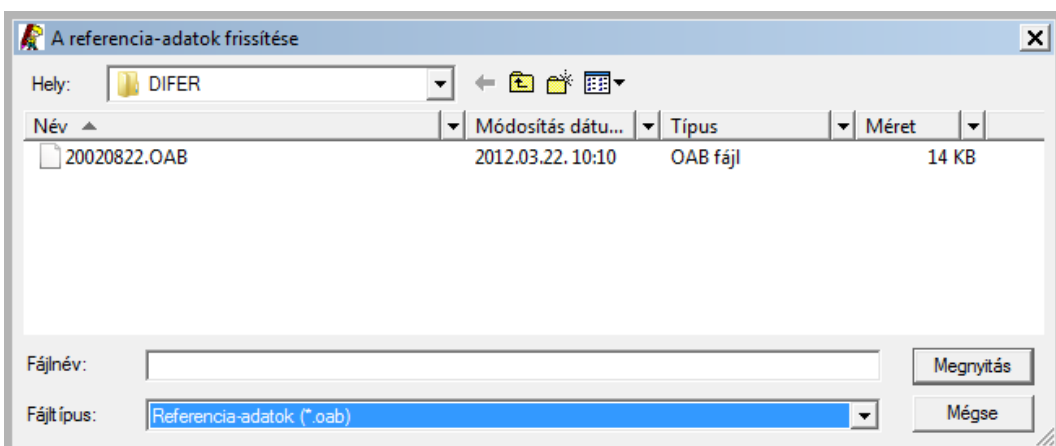
Az összehasonlítás egymás után többféle referenciacsoportra is elvégezhető.

A referencia-adatok frissítése

Ebben a pontban új referencia-adatok (országos és településtípusonkénti eloszlások, átlagok, szórások stb.) beolvasására lenne lehetőség. Használatára csak akkor lesz majd szükség, ha a későbbiekben ismét sor kerül a Diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszer országos bemérésére, mint ahogy az 2003 előtt egyszer már elvégezték.

6. Szociometria az óvodában

6.1. Elvárások az indikátorokban

A szociometria alkalmazására az óvodában a

4.2. indikátor: „A tanulói személyiség(ek) sajátosságait megfelelő módszerekkel, sokoldalúan tárja fel” a szociometriát, mint személyiségfeltáró módszert említi, melynek alkalmazása a portfólió dokumentumai alapján igazolható.

„A portfólió alapján:

Pedagógiai tervezésből, azokhoz fűzött reflexióiból kitűnik, hogy ismeri és alkalmazza a gyermeki személyiséget feltáró módszereket, pl. a megfigyelést, gyermeki alkotások elemzését, **szociometriát**, szülőkkel folytatott irányított beszélgetést.”

valamint a

6.3. indikátor utal:

A szaktárgy ismereteit és speciális kompetenciáit mérő eszközöket (kérdőíveket, tudásszintmérő teszteket) készít.

„A portfólió alapján:

A gyermekek egyéni fejlődési dokumentumaihoz megfigyelési és értékelési szempontokat tervez. Olyan képességfejlesztő játékokat tervez és alkalmaz, melyek során lehetőség nyílik a gyermekek tudásának, ismereteinek, képességeinek megállapítására. Pl.: párkereső társasjátékok, memóriajáték, lottójáték, labirintus, útvesztő, **szociometria**.”

6.2. A szociometriáról

A tanulói csoportok, közösségek alakulását pedig akkor tudjuk igazán segíteni, ha ismerjük a tanulók közösségében már megmutatkozó összefüggéseket. Ezen összefüggések a szociometria módszerével megismerhetők meg.

A szociometria kérdőíves módszerre épülő mérési eljárás, ami a csoporton belüli társas kapcsolatok feltárását szolgálja. Moreno dolgozta ki az 1930-as években, és Mérei Ferenc fejlesztette tovább a módszert. Az általa kidolgozott több szempontú szociometria egyszerre informál a közösségről, a tagok viszonyáról és az egyén helyzetéről a közösségben.

Az ember alapvető szüksége a társas lét. A társas léte csoportokban éljük meg. A csoport: „Olyan együttműködő közösség, amely egy kialakulási és szerveződési folyamattal valósítja meg és saját önfenntartó erejével szervezi-szabályozza önmagát.”¹⁴ A csoport kialakulása hosszú és feszültségektől sem mentes folyamat. A kialakuló csoportokban a csoportdinamika elvei szerint helyzeti és szociális feszültségek is megjelennek. Egy csoport különféle változásokon megy keresztül. A csoportban létezés során a csoporttagok kölcsönösen befolyásolják egymás személyiségét.

A szociometria alapfeltevése, hogy az emberi kapcsolatok alapja elsősorban a rokonszenv. A közös munka hatékonyságát befolyásolja a csoporttagok közérzete. A tagok érzelmi-rokonszenvi kapcsolatainak figyelembe vétele növeli a teljesítményt.

¹⁴ Bagdy Emőke -Telkes József: személyiségfejlesztő módszerek az iskolában Nemzeti Tk, 37. oldal

A pedagógusnak ajánlatos a gondjaira bízott csoportok rajzolatát a személyes tapasztalatán, megfigyelésén túl egzakt módon is nyomon követni. Erre szolgál a szociometriai felmérés.

A szociometriának több változata is ismert:

1. **Klasszikus szociometria:** A kapcsolati háló vizsgálata a rokonszenvi választások alapján. Megismerjük belőle az érzelmi viszonyokat tükröző csoportszerkezetet és a kohézió mértékét, valamint az egyes csoporttagok elfogadottságát vagy elutasítottságát.
2. **Mérei-féle többszemponútú szociometria** elkészítése során információk nyerhetünk a kapcsolatok struktúrájáról, a csoport légköréről, a csoportban uralkodó norma- és értékrendszeréről és a csoport szereprendszeréről és hierarchiájáról.
3. **Mérei projekt, közösségépítő program:** A Mérei-féle többszemponútú szociometriából továbbfejlesztett **hierarchikus szociometriai elemzésen** alapul a csoportdiagnózis, melyet a csoport egészét érintő intervenció követ. (Kidolgozta: Járó Katalin, Veres Sándor, 1976)

Jellemzői: 8-10 találkozásból álló, kb. 3 hónapon átívelő közösségépítő programsorozat pszichológus- pedagógus-gyerekek részvételével. Diagnosztikus méréssel kezdődik, majd kiscsoportos és osztályfoglalkozások követik. A kommunikációra és a konfliktuskezelésre nyújt mintát. A tanulók számára ön- és társismereti élményt nyújt.

Mielőtt rászánnánk magunkat a szociometria készítésére, **át kell gondolni** a következőket:

- Mi a célom a szociometria felvételével?
(Pl. konkrét pedagógiai helyzet megoldása, tervezőmunkához)
- A szociometria melyik szintjére van szükségem?
- Mennyi időm lesz a feldolgozásra?
- Akarok-e/tudok-e valakitől segítséget kérni?

Nézzük meg, hogy a kiválasztott/összeállított kérdőívre **teljesülnek-e** az alábbi kívánalmak:

- A gyerekek életkorát és a vizsgált csoport csoportjellemzőit figyelembe kell venni
- A kérdések értelmezhetők legyenek az adott csoportra
- Többségben legyenek a pozitív választások
(Pl 16 kérdésnél: 3 rokonszenvi, 1 bizalmi, 5 képességre vonatkozó, 5 funkció jellegű, 2 népszerűségi kérdés szerepeljen)
- Többszemponútú szociometriánál 10-25 kérdést tartalmazzon a kérdőív

A kérdőív felvételénél mindig tartsuk be az alábbi **szabályokat!**

- Állandó összetételű csoport esetében használjuk
- A csoport valamennyi tagja legyen jelen a kérdőív kitöltésekor
- Bizalmas légkört alakítsunk ki
- Közöljük a felmérés célját
- Bizalmasan kezeljük a mérési eredményeket, tartsuk be az etikai irányelveket!
(A szülőknek és a kollégáknak csak annyi információt célszerű átadni, ami az ő szempontjukból lényeges lehet, de abból is csak a csoportra vonatkozó összképet, nem az egyes gyerekekre vonatkozó adatokat!)

A szociometriai vizsgálat lépései:

1. A vizsgálati cél megfogalmazása (Mérési módszer kiválasztása)
2. A kérdőív összeállítása, vagy kérdőív minta kiválasztása, módosítása
3. A kérdőív felvétele a tanulókkal
4. Kölcsönösségi és gyakorisági táblázat kitöltése, összesítése
5. Mutatók kiszámolása, szociogram felrajzolása
6. Értelmezés, saját tapasztalatokkal összevetés

A fent leírtak írásos szociometriai kérdőív alkalmazását feltételezik, de 9 éves kor alatt az írásbeli kérdőív nem ajánlott. Óvodás korban – mivel a gyermekek még nem tudnak írni és olvasni – egyértelmű, hogy más módszerhez kell folyamodni.

6.3. Szociometria az óvodában

A pedagógus minősítéshez kiadott¹⁵ „KIEGÉSZÍTŐ ÚTMUTATÓ az Oktatási Hivatal által kidolgozott Útmutató a pedagógusok minősítési rendszeréhez felhasználói dokumentáció értelmezéséhez – Óvodai nevelés Negyedik, javított kiadás” 112-116. oldalán található ajánlás szerint a szociometria alkalmazása az óvodákban a következőképpen történhet:

1. A szociometriai „kérdőív” kitöltése (postás játék)
2. Szociometriai mátrix elkészítése
3. Szociogram elkészítése
4. Eredmények elemzése
5. Következtetések, reflexiók, beépítés a nevelési tervbe, egyéni fejlesztési tervekbe

1) „Postás játék”

„Játsszunk postást!” Mindenki kap 3 képeslapot, amin rajta van a saját jele.

Tegye be a legjobb barátjának az „öltözőszákjába” minden gyermek!

„Annak a 3 gyermeknek tedd a zsákjába, akit a legjobban szeretsz a csoportban!”

A gyerekek a barátaitól kapott képeslapokra rárajzolják saját jelüket

2) Szociometriai mátrix elkészítése

Ez egy táblázat, amely a gyermekek számánál kettővel több oszlopot és sort tartalmaz. A két plusz oszlop közül az egyikbe a sorszámokat, a másikba a választások összegzését írjuk. Például 6 gyermek esetén: (Megtehetjük azt, hogy az adatrögzítés megkönnyítése érdekében nem sorszámot, hanem a gyermek monogramját írjuk a táblázatba.)

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	Össz:
1.	x	1	1			1	3

¹⁵ Az emberi erőforrások minisztere által 2014. március 13-án elfogadott kiegészítő tájékoztató anyag 2015. február 26-án módosított változata.

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/pem/ovoda_negyedik.pdf 112-116. oldal Utolsó letöltés: 2016.07.20.

2.	1	x		1		1	3
3.	1		x		1	1	3
4.		1	1	x		1	3
5.	1	1			x	1	3
6.		1		1	1	x	3
Össz:	3	4	2	2	2	5	

Az azonos sorszámok (monogramok) metszeténél X beírásával jelöljük, hogy oda nem kerülhet érték, hiszen a gyermek nem választhatja önmagát.

A vízszintes sorokba beírt 1-es számok azt jelölik, hogy az adott sorszámú tanuló kit választott, és így a függőleges oszlopokban megjelenő 1-es számok azt jelölik, hogy az adott gyermeket kik választották. Így létrejön egy kölcsönösségi táblázat. A kölcsönösségi táblázat adatait soronként (vízszintesen) és oszlopokként (függőlegesen) összesítjük. Összesítés után a függőleges oszlopban a kiosztott képeslapok száma látható, míg a vízszintes összegző sorban az adott számú gyermeket választók száma.

A kölcsönös előfordulásokat érdemes bekarikázni a könnyebb átláthatóság érdekében. (Pl. 1-es választotta 3-ast, és 3-as is választotta 1-est.)

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	Össz:
1.	x	1	1			1	3
2.	1	x		1		1	3
3.	1		x		1	1	3
4.	1	1		x		1	3
5.	1	1			x	1	3
6.		1		1	1	x	3
Össz:	4	4	1	2	2	5	18

3) Az eredmények értelmezése:

Az összesítés során 5 szempontot érdemes figyelni és ezek adatait elemezni:

- A deklarált kapcsolatok száma. (Hány gyermeket és kiket választottak anélkül, hogy az érintett viszonzta volna a választást?)
- Egyszeres kölcsönösségek (párok).
- A kétszeres kölcsönösségek (hármások).
- Többszörös kölcsönösségek száma.
- Végül valamennyi kölcsönös kapcsolat összesítése.

	A.A.	B.B.	C.C.	D.D.	E.E.	F.F.	Össz:
A.A.	x	1	1			1	3

B.B.	1	x		1		1	3
C.C.	1		x		1	1	3
D.D.	1	1		x		1	3
E.E.	1	1			x	1	3
F.F.		1		1	1	x	3
Össz:	4	4	1	2	2	5	18

A csoportban legnépszerűbb gyermek: F.F. 5 képeslapot kapott

A csoportban népszerű gyermek: A.A. és B.B. 4 képeslapot kapott

2 képeslapot kapott D.D., E.E

Magányos gyermek: C.C. 1 képeslapot kapott

Kölcsönös választások:

A.A. – B.B.

A.A. – C.C.

B.B. – D.D.

B.B. – F.F.

D.D. – F.F.

E.E. – F.F.

A legtöbb kétszeres választás B.B. és F.F. esetében fordult elő. (3/5 db választás). Kétszeres választás volt még A.A., és D.D. esetében.

A.A. és C.C. választását F.F. nem viszonzta.

C.C. választását E.E. nem viszonzta.

A kapott eredményeket szociogramon szokás ábrázolni. A fiúk jele általában a négyzet, a lányoké a kör. a négyzeteket és a köröket nyilakkal kapcsoljuk össze. A nyíl a választó gyermektől indul a választott felé.

Ha a választásokat ábrázoljuk, akkor egy kusza ábrát kapunk, amit nagyon nehéz átlátni és elemezni. Ajánlatos úgy átalakítani, hogy minél informatívabb legyen. Az adatregisztráció utáni átrendezés érdekében érdemes gondolattérképet használni. Ezek közül sok ingyenesen elérhető a neten. Ezek előnye, hogy a felrakott elemek (körök, négyzetek, nyilak) összetartozókká válnak, és a képernyőn egérrel húzással átrendezhetők úgy, hogy közben nem szakadnak el egymástól, nem veszítik el az eredeti összeköttetésüket.

Az egyik jól használható gondolattérkép az ingyenesen letölthető MindMaple program.

(Windows operációs rendszer alá közvetlenül letölthető a <http://www.mindmaple.com/Downloads/Windows/> oldalon.

A letöltött MindMaple_Lite_v171.exe fájlt telepíteni kell a számítógép vécészterére. A programnak sajnos nem létezik magyar nyelvű változata, de mivel a szociogram elkészítéséhez csupán néhány menüpont használatára van szükség- így az angol nyelvű használata is gyorsan elsajátítható.

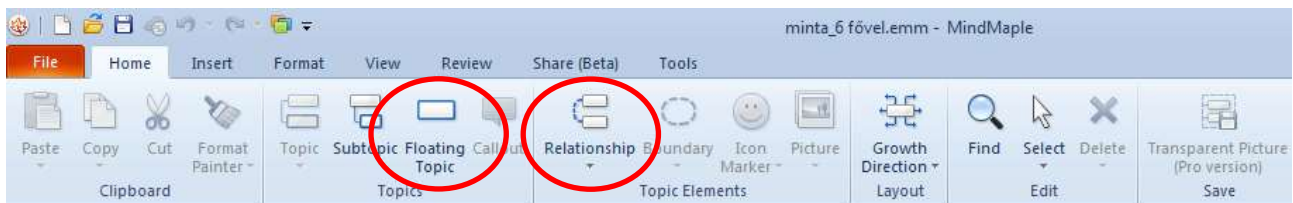
A telepítés után az alábbi ikon jelenik meg a számítógépünkön:

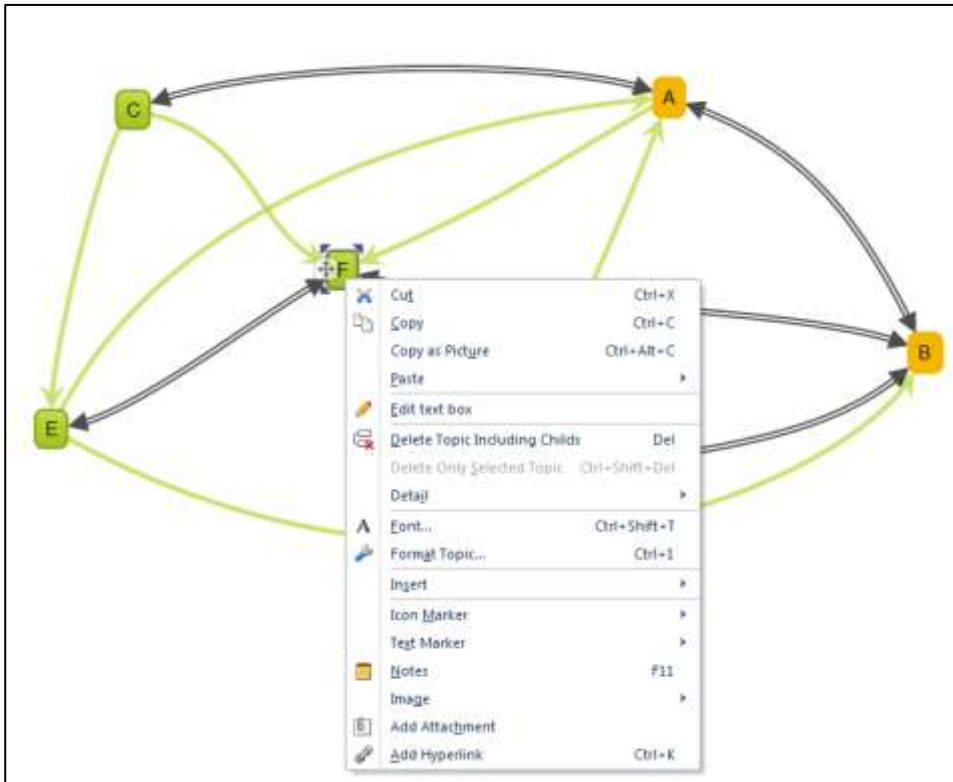
Erre kattintva indítható a program.

A program használatának csak néhány momentumát villantjuk fel, mert a gyakorlati elsajátítás ezek alapján is sikerülhet, illetve kezdő felhasználóknak képzés keretében való gyakorlás ajánlott.

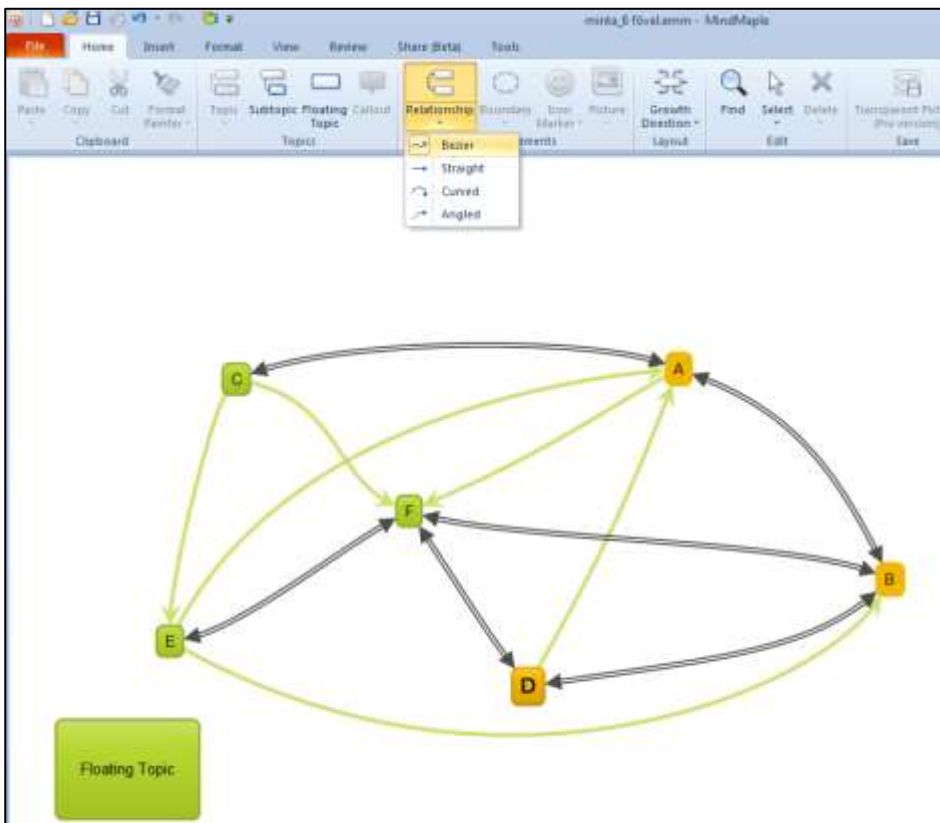
A két alapvető ikon a Floating Topic („Lebegő tárgy”) mellyel egy újabb egységet (egy szövegdobozt) szúrhatunk be, illetve a Relationship (Kapcsolat, összefüggés) ikon, mellyel a beszúrt egységeket összeköthetjük.

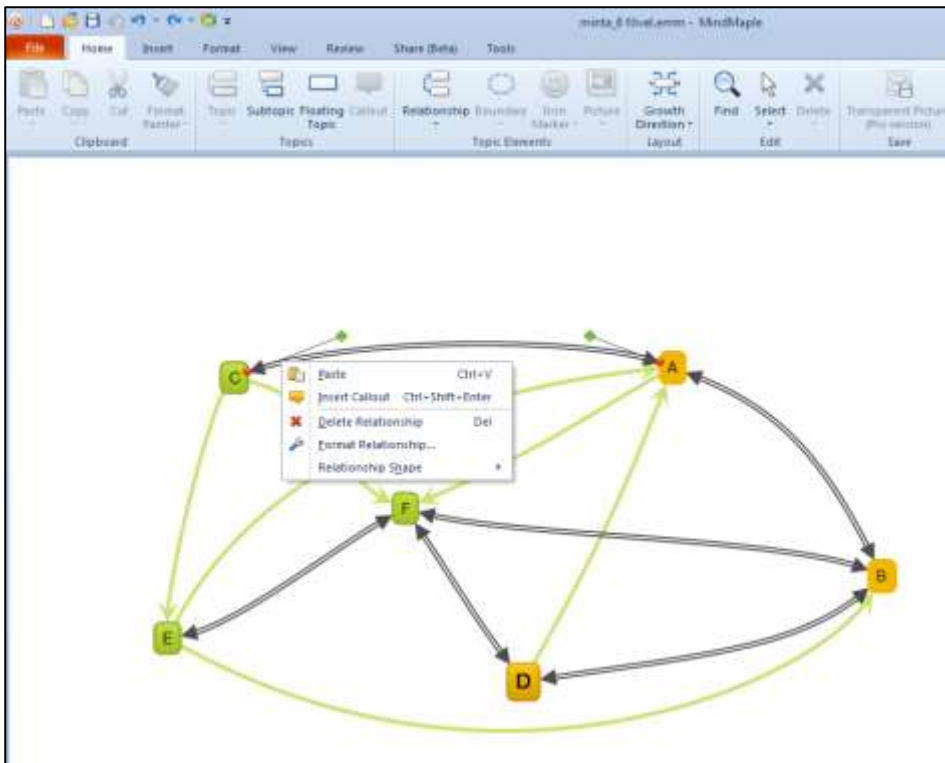
Az egységeket a jobb egérgomb lenyomásával megjelenő Helyi menüben szerkeszthetjük, formázhatjuk.

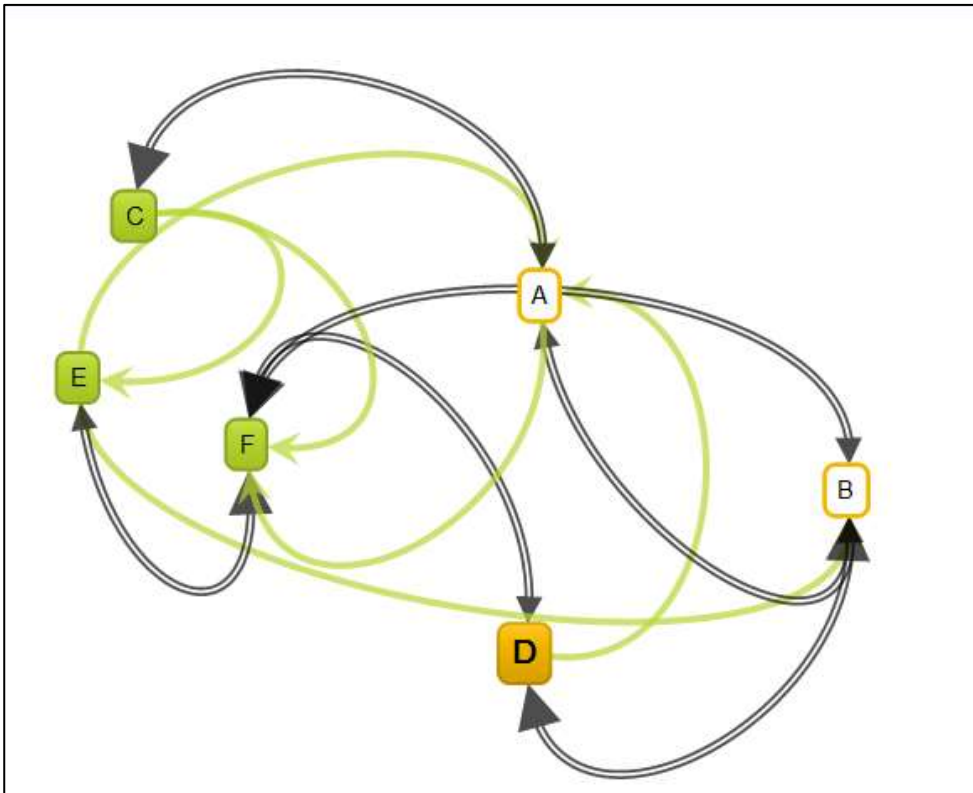
Az újabb elemhez a Relationship (Kapcsolat) eszköznél kiválaszthatjuk az összekötő nyilat. Ajánlott az Beizer típust választani, mert ez a továbbiakban tetszés szerint alakítható.

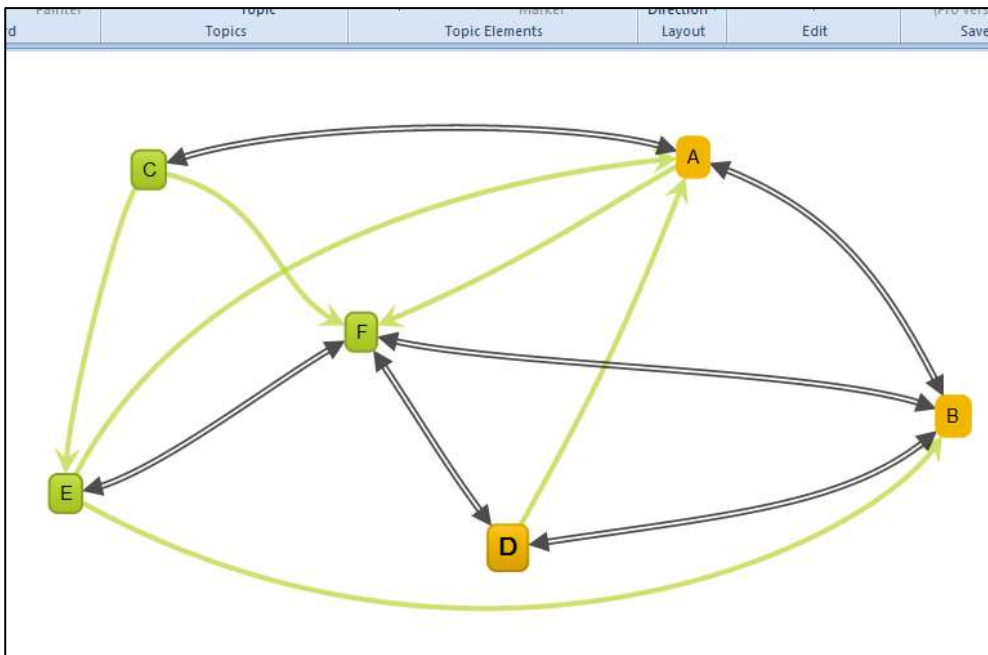
Az összekötő nyilakat rájuk kattintva (kijelölve) a két végükön található zöld fogó mozgatható. Szükség szerint (páros választás ábrázolásakor) a nyilat a Format Relationship menüpontba át lehet állítani dupla, kétirányú nyíllá. A beállított formátumot másolni is lehet. Ekkor a másolandó formátumra kattintás (kijelölés) után a Ctrl+Shift+ C billentyűket kell egyidejűleg lenyomni, majd duplán kell klikkelni a formázandó nyílra.

Az egyes elemek, és a közöttük lévő kapcsolat ábrázolása nyomán kialakul egy viszonylag kusza ábra.

Ezt a jobb átláthatóság és elemezhetőség érdekében a Topic-ok megfelelő helyre mozgatásával át kell rendezni. A rendezés során a sokak által választott gyermekek kerüljenek a középpontba, a kevesek által választottak pedig az ábra peremére, a perifériára.

A bemutatott példa csupán 6 gyermekkel készült szociometria ábrázolása. Egy óvodai csoportban ennél lényegesen több gyerek van. Ekkor a kialakuló ábra több „darabból” is állhat, amely a

különböző és egymástól elkülönülő szimpátiacsoportokat mutatja. Ilyen összetettebb esetekben érdemes kitölteni az alábbi táblázatot:

A C-M mutató a központban (Centrál) lévő, a szélre szoruló, periférián lévő (Marginális) és a köztes helyzetben lévő tanulók számát és arányát (adott gyerekek száma/összes gyerek száma szorozva 100-zal) adja meg. Ezek egyértelmű leolvasásához a gondolattérkép átrendezésénél már érdemes a választások szerinti területre mozdítani az egyes gyermekeket.

Csoport:		
Óvoda:		
Település:		
Vizsg. ideje:		
Vizsg. végzője:		
C-M mutató	Létszám	%
Központ (C)		
Köztes		
Periféria (M)		
Társas alakzatok	Létszám:	%
Magányos		
Pár		
Lánc		
Csillag		
Háromszög		
Nagyobb zárt		

16

A társas alakzatok esetében a magányos az, akihez nem mutat nyíl. A párokat már dupla nyíllal jelöltük az ábrán is. A lánc, a csillag és a háromszög alakzat szintén leolvasható az ábráról. A nagyobb zárt alakzatokról akkor beszélünk, amikor az ábrán is elkülönülnek egymástól egyes gyermekcsoportok és közöttük nincs, vagy csak minimális a kapcsolat.

Az így kapott adatok további értelmezéséhez – ha lehetőség van rá – vegyék igénybe az óvoda/iskolapszichológus segítségét.

A szociometria vizsgálatot a nevelési év közeledtével érdemes elvégezni, hiszen ekkor már egy kiforrott közösségben képet kaphatunk az egész évi közösségformáló munkánk eredményéről, illetve majd a következő nevelési év október hónapjában is, hogy hogyan változott a csoportkohézió pár hónap elteltével, illetve az esetleges változások (új gyerek érkezése, távozása) hogyan rendezte át az csoport szociogramját.

A szociometria eredménye a pedagógus tervező munkájában jól kamatoztatható. Érdemes figyelembe venni csoportmunkában a csoportok kialakításánál, ülésrend készítésénél, újratervezésénél, kirándulások szervezésénél. Ezzel a módszerrel könnyen beazonosíthatók a csoport vezéregyéniségei, a csoporton belüli kisebb csoportok, kölcsönösségi kapcsolatok és a peremre szorult tanulók is. Itt megint fontos hangsúlyozni, hogy a tanulókkal a vizsgálat eredményeit nem szabad közölni, bármennyire is kíváncsiak rá! A csoportban zajló folyamatokat más módszerekkel – nagy körültekintéssel, tapintatosan – szabad csak befolyásolni!

A szociometria módszer alkalmazása most előtérbe került a portfólió kapcsán is. A szabadon választott dokumentumok körében tölthető fel. Az Útmutató a pedagógusok minősítési rendszeréhez című dokumentum ajánlása szerint ennek a dokumentumnak tartalmaznia kell a kérdőívet, az adatok ismertetését és az eredmények elemzését. A hozzá tartozó reflexió pedig a szociometria alapján tanulságok levonásából és a cselekvési terv ismertetéséből álljon.

7. Építő jellegű értékelés az óvodában

A következő fejezetben az értékelés témakörét járjuk körbe a kommunikációs módszerek oldaláról. Megvizsgáljuk, hogy a pedagógus minősítési rendszer e tárgyban milyen elvárásoknak fogalmaz meg, és ezek sikeres gyakorlati megvalósításához milyen módszerek, eljárások, ön- és továbbképzési kínálatok állnak az óvodapedagógusok rendelkezésére.

7.1. Elvárások az indikátorokban

A már idézett „Útmutató a pedagógusok minősítési rendszeréhez – Óvodai nevelés című kiadványban az indikátorok között az értékelésre az alábbiak vonatkoznak, melyeket a hozzájuk tartozó magyarázattal együtt ismertetünk:

3.3 Pozitív visszajelzésekre épülő, bizalomteli légkört alakít ki, ahol minden tanuló hibázhat, mindenkinek lehetősége van a javításra.

E indikátornál az értelmezés leírásában ezt a magyarázatot olvashatjuk: A hibák, hiányosságok megfogalmazásakor ügyel arra, hogy tárgyyszerű legyen, és mindenkinek lehetőséget adjon a javításra.

A portfólióra vonatkozóan az alábbi példákat hozza a dokumentum: ... **Értékelése** az adott tevékenységére irányul és nem magára a gyermekekre.

5.4. Az együttműködést támogató, motiváló módszereket alkalmaz mind a szaktárgyi oktatás keretében, mind a szabadidős tevékenységek során.

A foglalkozás látogatása során ez az indikátor így valósulhat meg: Biztosítja az együttműködést és a kellő időt a megvalósításhoz, és a pozitív **értékelést**.

5.8 Értékközvetítő tevékenysége tudatos. Együttműködés, altruizmus, nyitottság, társadalmi érzékenység, más kultúrák elfogadása jellemzi.

A portfólióra vonatkozóan az alábbi példákat hozza a dokumentum: ...pozitív **értékeléssel** ösztönzi az egymást segítő magatartást, az önzetlenséget.

6.2. Céljainak megfelelően, változatosan és nagy biztonsággal választja meg a különböző **értékelési** módszereket, eszközöket.

A foglalkozás látogatása során ezen indikátor teljesülését a következőkben tapasztalhatják: A helyes viselkedés, feladatmegoldás **értékelésére** árnyaltan alkalmazza a verbális és metakommunikatív visszajelzéseit, pl. mosoly, simogatás, ölelés, szóbeli elismerés.

6.5. Visszajelzései, **értékelései** világosak, egyértelműek, tárgyyszerűek.

Erre az indikátor általános értelmezése ezt írja: **Értékelése** objektív, érthető, következetes.

6.6. **Értékelés**eivel, visszajelzéseivel a tanulók fejlődését segíti – indikátor az általános leírás szerint így valósulhat meg: Pedagógiai tevékenysége során folyamatos visszajelzést ad a gyermekeknek. A pozitívumokra épülő, differenciált, fejlesztő **értékelést** részesíti előnyben. A gyermek fejlődését önmagához viszonyítja.

A foglalkozás látogatása során pedig az „**Értékelését** a pozitívumok kiemelésére építi.” megnyilvánulásával teljesülhet.

A felsoroltakból kitűnik, hogy az értékelésnek az adott tevékenységre kell irányulni és nem a gyerek teljes személyiségére, az értékelés világosak, egyértelműek, tárgyyszerűek, ugyanakkor pozitívak és ösztönzőek legyenek, melyek árnyaltan, verbálisan és matekommunikációs eszközökkel is kerüljenek kifejezésre. Ezen elvárások teljesítésének segítéséhez a továbbiakban rövid áttekintést adunk a kommunikáció módszerek ide vonatkozó tárgyköreiből.

7.2. A Gordon-módszer

A **Gordon-módszer** az új és hasznos módszerekre fogékony magyar pedagógusok körében már 1990 óta ismert. Úgy tűnhet, hogy a megjelenéskori népszerűségéből sokat veszített az évek során, kevesebb szó esik róla – de ennek háttérében csupán az állhat, hogy a módszer alapvetései az elmúlt évtizedekben átmentek a köztudatba – és nevesítés nélkül is alkalmazzák a mindennapokban és a pedagógiai gyakorlatban.

A világszerte ismert ún. Gordon-módszer az egyik legismertebb **kommunikációs és konfliktuskezelési technika**, mely a mindennapi élethelyzetekben is sikeresen alkalmazható. A módszer Thomas Gordon (1918–2002) amerikai pszichológustól származik. A módszert eredetileg 1962-ben a szülők számára dolgozta ki. Ennek elnevezése Szülői Eredményesség Tréning (P.E.T.) program. Ezt követte 1965-ben a Tanári Eredményesség Tréning (T.E.T.) programja, mely a családi helyzetekben alkalmazható módszereket ültette át iskolai környezetbe. (Van munkahelyi környezetben alkalmazható Vezetői Eredményesség Tréning (V.E.T.) is.)

A P.E.T. és T.E.T. kötetek 1990-ben jelentek meg magyarul.¹⁷ A módszer tréningeken is elsajátítható.

(pl: [Sikerpedagógia - Gordon kommunikációs és kapcsolatfejlesztő tréning pedagógusoknak](#) akkreditált pedagógus továbbképzés a Magyar Gordon Iskola Egyesület szervezésében.)

A Gordon-módszer legfontosabb jellemzői:

1. Az elfogadás kifejezése

Amikor el tudjuk fogadni gyermekünket olyannak, amilyen, s elfogadásunkat ki is tudjuk mutatni neki, akkor belső erejét növeljük, s hozzásegítjük ahhoz, hogy ezeket az erőtartalékokat a fejlődése érdekében mozgósítani tudja.

2. Az értő figyelem – aktív hallgatás

Az értő figyelem alkalmazása során teljes érdeklődésünkkel, figyelmünkkel a beszélő felé fordulunk. Közlése az adott helyzetben mindennél előbbre való számunkra. Saját érzéseinket, gondolatainkat háttérbe szorítjuk. Empatikusan tekintünk rá és a mondandója. A beszélőt hallgatva visszajelzünk, figyelmünkről verbális vagy nonverbális jelekkel is biztosítjuk őt (Pl. bólogatás, aha, értem szavak kimondása). Az elmondottak minél teljesebb megértése érdekében a hallottakat összefoglaljuk, vagy visszakérdezzük, ha valami nem világos. Kérdésünk soha nem kíváncsiskodó vagy faggatózó, csupán a jobb megértést szolgálja. Értő figyelmet érdemes alkalmazni, ha a kommunikációs partnerünknek problémája van, és az osztja meg velünk. Az értő figyelem során nem oktatjuk ki, nem adunk tanácsot, és általában nem hozakodunk elé saját példával. A meghallgatással segítünk abban, hogy beszélgetőtársunk felismerhesse és kimondhassa érzéseit, gondolatait és ennek során önmaga fogalmazza meg a probléma megoldása felé vezető lépéseket.

Az aktív hallgatás a gyermek valódi elfogadását, és megértés vágyát várja el a pedagógustól. Konfliktushelyzetben a másik fél feszültségének visszajelzése, elfogadása megakadályozhatja a viszony elmérgesedését, mert a gyermek azt érzi, hogy megértik, és így nyitott marad az együttműködésre.

3. „Közléssorompók” kerülése

Amikor a gyermek problémával fordul a szülőhöz vagy pedagógushoz, annak válaszai megakaszthatják a beszélgetést, úgynevezett „közléssorompókat” állítva a további kommunikáció elé, és ezzel megakadályozva a probléma okozta feszültség csillapodását. A közléssorompók azt üzenik a gyermeknek, hogy az ő érzése és igényei nem fontosak (esetleg nem jogosak), fejet kell hajtani a másik fél akarata előtt, vagy, hogy ő nem elég kompetens a saját ügyeiben.

Ezek a „közléssorompók” nagyon változatosak lehetnek.

- figyelmeztetések, fenyegetések: Pl. „Mebánod, ha így viselkedsz!”
- moralizálás, „prédikálás”: Ez a fajta üzenet az illem, kötelesség, norma követelményeire figyelmeztet: Pl. „Ezt igazán illene magadtól is tudnod!”

¹⁷ <http://www.gordonkiado.hu/>

- tanácsok, megoldási javaslatok: Ez azt sugallja, hogy nem bíznak benne, hogy ő maga is megtalálja a megoldást. Pl. Szerintem, beszélj az osztályfőnököddel”;
- kioktatás, logikai meggyőzés: Pl. „Ilyen idős koromban én már elpakoltam a holmimat magam után.”
- ítélkezés, kritizálás, hibáztatás: Ez a fajta üzenet állítja be a gyereket leginkább tökéletlennek, alacsonyabb rendűnek. Pl. „Ebben tévedsz!” „Még ez sem tudtam megcsinálni!”
- dicséret, egyetértés: Ha nem cseng egybe a gyerek önképével, akkor dühöt, ellenségeskedést vált ki. „Pl. „Nem is vagyok szép!”
- csúfolás, megszegényítés, nevetségessé tétel: Pl. „Már megint hogy nézel ki!”;
- értelmezés, elemzés, diagnosztizálás: Pl. „Egyszerűen féltékeny vagy a barátnődre.”
- megnyugtató, együttérzés, vigasztalás: Ezek nem olyan hasznosak, mint gondolnánk. Pl. „Ne is törődj vele, majd rendbe jön!”
- kérdegetés, faggatózás: Olyan érzést kell, mint ha kételkednénk abban, amit elmond. Pl. „Megmostad a kezed, ahogy mondtam neked?” : „Mit mondtak, miért nem akarnak veled játszani?”
- visszahúzóadás, témaváltás, viccelődés, kitérés: Azt az érzést kelti, hogy nem érdekel a problémája.

Nehéz tetten érni, hogy esetleg közléssorompókat használtunk, mert ezeknek a válaszoknak egy része egy átlagos beszélgetés során akár helyénvaló is lehet, de ha a gyermek problémával küzd, és azt akarja velünk megosztani, akkor ezek gátként működnek és nem viszik előbbre a probléma megértésének és megoldásának folyamatát.

4. „Én-üzeneteket”-kel történő kommunikáció

Gordon a konfliktusmegoldó kommunikáció során az ún. én-üzeneteket ajánlja.

Az én-üzenetek által tudatjuk a kommunikációs partnerünkkel, hogy hogyan érezzük magunkat, mi a szükségletünk, vagy mik az indítékaink.

Az én-üzenetben a közlő kimondja, hogy hogyan érzi magát egy-egy viselkedéssel kapcsolatban, hogyan viszonyul az adott problémához. Mivel saját érzéseiről beszél, így ez nem minősítő jellegű a kommunikációs partnerre nézve, ellentétben a te-közléssel, amely mindig minősítő, a másik felet hibáztató, vádló, fenyegető jellegű, vagy sértő is lehet – és ez által általában lezárja a további kommunikációt. Az én-üzenetek alkalmazásával megelőzhető, hogy a másik fél védekezésre kényszerüljön, ugyanakkor mód van a saját szándék világos, egyértelmű közlésére. Ennek alapján az én-üzenetek az asszertív (önérvényesítő) viselkedésnek is hasznos eszközei.

A hatékony én-üzenetek 3 részből állnak:

1. a közlő saját érzelmeinek megfogalmazása az eset kapcsán (minősítés, vádaskodás nélkül)
2. a szóvá tett történés, viselkedés megfogalmazása (tárgyszerűen)
3. indoklás, belátható következmény, közvetlen hatás

Példák:

- Nagyon megijedek (1.), amikor kiabálsz velem (2.), mert attól tartok, hogy haragszol rám (3.).
- Aggódom (1.), amikor későn érsz haza (2.), mert azt hiszem, hogy valami bajod történt (3.).
- Haragos voltam (1.), hogy nem hoztad vissza a könyvemmet (2.), mert szükségem lett volna rá (3.).”

Az én-üzenet általában a kommunikáció megfelelő indítását szolgálja.

Az én-üzenetben a közlő a legfontosabb személy. Ha mi magunk tisztában vagyunk saját érzelmeinkkel és szükségleteinkkel, s ezt megfelelően tudjuk közölni, jó esélyünk van arra, hogy megértéssel találkozunk, s a másik felet együttműködésre ösztönözzük.¹⁸

5. A konfliktusmegoldás vereségmentes módszere

A konfliktusok megoldása során, ha a szemben álló felek közül az egyik jelentős hatalommal bír a másikhoz képest, akkor a győztes-vesztes séma szerint alakul az eredmény. Az egyik fél a győztes, a másik a vesztes pozícióba kerül. Gordon a III. Módszernek nevezett megoldást ajánlja, ahol mindkét fél győztes, senki nem szenved el vereséget. Ebben az esetben a konfliktusban szemben álló felek értő figyelemmel fordulnak egymás felé és közösen találnak mindkét fél számára kielégítő megoldást a problémára. (Pl. a lány nem akarta felvenni az esőkabátját, mert a társai kinevették miatta, de a testvérétől kölcsönkapottban már szívesen ment az iskolába.)

7.3. Erőszakmentes kommunikáció

Bizonyára mindannyian tapasztaltuk már a KELL szó gúzsba kötő erejét! Ez egy tipikusan agresszív kommunikációs kifejezés. Nem veszi figyelembe a másik fél szükségleteit, igényeit.

Az EMK (Erőszakmentes kommunikáció) olyan nyelvi és kommunikációs készségeken alapul, melyek a legnehezebb helyzetekben is segítenek megtartani emberségünket, hogy őszintén és világosan fejezzük ki magunkat, miközben tisztelettel és együttérzéssel figyelünk a másikra. Alkalmazása során megtanuljuk felismerni és kifejezni, hogy az adott helyzetben konkrétan mit is akarunk. A módszer alkalmazásával a régi kommunikációs szokásainkat, melyek során a minket érő bírálat vagy kritika hatására védekezésre, visszavonulásra, vagy támadásra kényszerültünk – elhagyjuk, és asszertív (önérvényesítő, érdekeinket képviselő) módszereket használunk. Az EMK-nak két fókusza van: az egyik az empátia, vagyis a másikra való együtt érző odafigyelés, a másik az őszinte önkifejezés: oly módon, hogy az a másikat lehetőleg együtt érző odafigyelésre indítsa.

A módszert Dr. Marshall B. Rosenberg (1934 – 2015) amerikai pszichiáter-pszichológus dolgozta ki. A módszer lényege, hogy segítse a sikeres információcserét, a konfliktusok és különbségek békés rendezését; az emberek nagyobb együttérzéssel és világosabban (kevesebb félreértéssel) tudjanak kommunikálni egymással.

Kezdetben arra használta az EKM módszert, hogy államilag finanszírozott iskolák integrációs projektjeit segítse kommunikációs képességeket fejlesztő tréningek biztosításával. Később, 1984-ben, megalapította az Erőszakmentes Kommunikációs Központot, ami mára már több száz képzett EKM trénerrel rendelkezik, annak érdekében, hogy támogassa az EKM módszer tanítását több, mint

¹⁸ http://okt.ektf.hu/data/szlahorek/file/kezek/04_jasz/8133_az_nzenetek_szerepe_a_kommunikciban.html alapján
Utolsó letöltés: 2016.08.19.

35 országban a világ minden táján. Rosenberg több évtizeden át alkalmazta módszerét politikai szinten, a szemben álló felek között béketeremtő szándékkal.

Módszerét magyarul Dr. Marshall B. Rosenberg: A szavak ablakok vagy falak - erőszakmentes kommunikáció és az Így is lehet nevelni és tanítani - Erőszakmentes kommunikáció az iskolában és otthon című köteteiben olvashatjuk.

Az EMK négy alkotóelemből áll. Ezek első olvasásra nagyon egyszerűnek tűnnek és azok is! A módszer lényege az egyes részelemek tudatos alkalmazásában rejlik.

Saját magunk kifejezésére az alábbi négy elemet alkalmazzuk:

Megfigyelések: A konkrét történés, amit megfigyelünk, és ami hatással van a közérzetünkre. Csak a megfigyelésünket közöljük, de ne nyilvánítsunk véleményt. Az EMK dinamikus nyelv, amely ellenzi a merev általánosításokat.

Érzések: Hogyan érezzük magunkat azzal kapcsolatban, amit megfigyeltünk. Önmagunk kifejezésének második eleme az érzelmeink kifejezése, kimondása. Segítheti a konfliktusok megoldását, ha érzéseink kimutatásával hajlandók vagyunk jelezni a sebezhetőségünket.

Szükségletek: Szükségleteink, értékeink, vágyaink stb., amelyek a megnevezett érzéseinket kiváltották. Érzéseink mögötti szükségleteink tudatosítása a harmadik elem. Amit mások tesznek vagy mondanak, az nem lehet érzéseink kiváltó oka, legfeljebb ösztönzője. Minél közvetlenebbül tudjuk összekapcsolni az érzéseinket és a szükségleteinket, annál könnyebb másoknak együttérzéssel válaszolni.

Kérések: Azok a konkrét cselekedetek, amiket életünk gazdagabbá tétele céljából kérni óhajtunk.

Végezetül érthetően közöljük, hogy mit szeretnénk kérni a másiktól. Ennek során kerüljük a homályos, elvont vagy kétértelmű kifejezéseket és pozitív megfogalmazásra törekszünk. Arról beszélünk, amit kérünk és ne arról, amit nem kérünk. A kérés maradjon, és ne váljon követeléssé!

A kommunikáció másik oldala, hogy ha a „vevő” szerepében vagyunk, akkor meghalljuk mások megfigyelését, érzéseit igényét és kérését. A folyamat ezen részét úgy nevezzük, hogy „empátiával fordulni mások felé”, ami azt jelenti, hogy empátiával figyelem, hogy te hogy vagy, anélkül, hogy szavaidat szemrehányásnak vagy kritikának tekinteném, majd empátiával és követelés nélkül fogadom azt a kérésedet, ami gazdagítaná az életedet.¹⁹

(Az empátia fogalmát Carl Rogers vezette be. Ez mások tiszteletteljes megértését jelenti.)

Az erőszakmentes kommunikációt szokás zsiráfnyelvnek is nevezni (állítólag a zsiráfnak van a legnagyobb szíve, nagyon erős állat, de nem él az erejével, és a nyálával fel tudja oldani a tüskét). Ezzel szemben az agresszív kommunikációt sakálnyelvnek nevezik, mert a sakál konfliktushelyzetben kétféle módon viselkedik: ha az ellenfelét gyengébbnek találja, akkor üvöltve támad, ha erősebbnek, akkor alázatosan behúzott farokkal elsomfordál.

¹⁹ Dr. Marshall B. Rosenberg: A szavak ablakok vagy falak- erőszakmentes kommunikáció, Agykontroll Kiadó, Budapest 2001. alapján

7.4. Dicséret – ítélkezés (bírálat)

Dicséret:

Az EMK vonalán haladva, fontos, hogy erőszakmentesen tudjuk kifejezni elismerésünket, köszönetünket. Ez azért is fontos, mert a napi gyakorlatunkban hajlamosak vagyunk inkább a rosszat észrevenni, és szóvá tenni, mint a jót, amit magától értetődőnek tarunk.

A köszönet kifejezésére három alkotóelemből álló formát javasol Rosenberg:

Ezt tetted, ezt érzem, ezek a szükségleteim elégültek ki. Pl. Felpakoltad a kisautókat a polcra, így most nagyon boldog vagyok, mert szeretem, ha rend van a szobában.

Fontos azonban, hogy az elismerést ünneplésre és ne manipulációra használjuk!

Bírálat:

Az ítéletek világában a figyelmünk leginkább arra irányul, hogy ki milyen vagy micsoda.

Figyelmünket leginkább arra összpontosítjuk, hogy osztályozzuk, elemezzük, és meghatározzuk a hibák súlyát, ahelyett, hogy ez elért eredményekre, pozitívumokra koncentrálnánk. Minden erőszak abból a gondolatmenetből származik, amely a konfliktus okát az ellenfél hibájának tartja.

Az összehasonlítás is az ítélkezés egyik fajtája!

7.5. Szeretetlenyek az óvodai munkában

Gary Chapman (1938 –) amerikai keresztény író, párkapcsolati szakértő, házassági tanácsadó a hozzá forduló párokkal folytatott tanácsadói munkája során jutott arra felismerésre, hogy az emberek a szeretetüket különböző féleképpen fejezik ki. Ezek a különféle kifejezésmódok öt nagy csoportba sorolhatók. Elméletének „Az 5 szeretetlenyelv” elnevezést adta. Ez az elmélet az évek során világszerte közismert pár- és pszichoterápiái fogalommá vált. Az 5 szeretetlenyelvet eredetileg a párkapcsolatokban értelmezte, majd átültette elméletét a gyerekek, kamaszok és az egyedülálló felnőttek világára is. Külön kötete foglalkozik a Bibliai magyarázatokkal, ahol példákkal illusztrálja, hogy Isten és Jézus mind az 5 szeretetlenyelven képes szólni hozzánk és képes megérteni a különböző szeretetlenyeken hozzá forduló embereket.

Az 5 szeretetlenyelv a következő:

- Elismerő szavak
- Minőségi idő
- Ajándékozás
- Szívességek
- Testi érintés

A tapasztalatok szerint minden embernek van egy elsődleges szeretetlenyelve, és elsősorban ezen a módon fejezi ki mások iránti szeretetét, illetve az ilyen módon felé irányuló szeretetet képes leginkább érzékelni. Chapman a szeretetet, mint kommunikációs rendszert értelmezte. Az információnak el kell jutnia az „adó”-tól a „vevő”-ig. Ha ezek különböző nyelvet „beszélnek”, akkor a „jel”, és a jel által hordozott információ nem jut el a „vevő”-höz, vagyis a társas kapcsolatokban nem tudjuk éreztetni társunkkal a szeretetünket és nem érezzük a másoktól felénk áradó szeretetet. Ezért fontos, hogy ismerjük egymás szeretetlenyelvét, és a megfelelő szeretetlenyelven fejezzük ki a szeretetünket. A szeretet érzése minden ember számára alapvető szükséglet. Chapman az 5 szeretetlenyelvhez kapcsolódóan megalkotta a „szeretet-tank” fogalmát is. Minden embernek van

egy ún. szeretet-tankja, ami mint az autóknál a benzintank, biztosítja az (lelki) üzemanyagot. A tankból az üzemanyag folyamatosan fogy, és utána kell tölteni.

A Gary Chapman-féle szeretetnyelv kötetei magyarul is elérhetők.

A Református Pedagógiai Intézet munkatársainak fejlesztéseként **30 órás Szeretetlenyek a pedagógiában** akkreditált pedagógus továbbképzés keretében bővebben is hallhatnak a témáról és gyakorlati feladatok révén fejlődhet szeretet-kommunikációjuk. A képzés célja röviden az alapítási dokumentumból:

„Célunk, hogy a képzésben részt vevők ismerjék meg a szeretet, mint kommunikációs rendszer Gary Chapman-féle modelljét. Művészeti és irodalmi példák segítségével ismerjék fel saját és interakciós partnerük szeretetnyelvét. Ismerjék meg az egyes szeretetnyelvek korosztályi jellemzőit. Legyenek képesek a szeretetnyelveket adekvát módon alkalmazni, különösen krízishelyzetekben, fegyelmzési szituációkban. Legyenek képesek a megszerzett ismeretek iskolai környezetben való alkalmazásának megtervezésére. A képzés során fejlődjön a résztvevők önismerete és érzelmi intelligenciája.”

Tantestületi napokon a pedagógiai munka hatékonyságának növelése, és a személyes hitbéli megerősítés céljából öt órás tréning keretében ízelítőt kaphatnak a szeretetnyelv témájából.

Gary Chapman az 5 szeretetnyelvet munkahelyi, munkatársi viszonylatban is kutatta. Ennek eredményeit egy újabb kötetben foglalta össze, mely hasznos útmutató a munkatársi viszonyok javításához. Ennek feldolgozásához szintén fordulhatnak az RPI munkatársaihoz.

Meglátásunk szerint a szeretetnyelvek ismerete és tudatos alkalmazása az óvodai munkában javítja a gyermekek és az óvónő közötti viszonyt, segíti a gyermekek jobb megértését.

8. Felhasznált irodalom

- difer_program_utmutato.pdf
http://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/meresek/difer/difer_program_utmutato.pdf
Utolsó letöltés: 2016.07.19.
- A DIFER tesztek online változatával végzett mérések tapasztalatai
Csapo_Molnar_Nagy_2015_DIFER_online.pdf
http://www.edu.u-szeged.hu/kkcs/sites/default/files/legfrissebb/2015/Csapo_Molnar_Nagy_2015_DIFER_online.pdf Utolsó letöltés: 2016.07.19.
- Gary Chapman: 5 szeretetnyelv Egymásra hangolva, Harmat Kiadó 2014
- Gary Chapman: Istenre hangolva, Harmat Kiadó 2014
- Gary Chapman, Ross Campbell: Gyerekekre hangolva Harmat Kiadó 2015
- Dr Marshall B. Rosenberg: A szavak ablakok vagy falak- erőszakmentes kommunikáció, Agykontroll Kiadó, Budapest 2001.
- Thomas Gordon P.E.T. - A szülői eredményesség tanulása, Gondolat Kiadó, Budapest, 1990
- Thomas Gordon T.E.T.- A tanári hatékonyság fejlesztése, Gondolat Kiadó, Budapest, 1991

9. Ajánlott irodalom

Mérei Ferenc: (Közösségek rejtett hálózata, Osiris Kiadó, Budapest, 1998)

MindMaple letöltése:

MindMaple_Lite_v171.exe

<http://www.mindmaple.com/Default.aspx>